1948

Nr. 7

ATEITIS

ATEITIS

NR 7 MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ ŽURNALAS 1948

TURINYS

S. M., Kovotojo dalia 1

prof. J. Brazaitis, Kai tėvynė yra tremtinio mintyse 2

W. Whitman, * * * (eil.)

A. France, Mergelės Marijos žonglierius 7

V. Karosaitė, Ilgesio daina (eil) 9

prof. dr. A. Maceina, Jaunieji mūsų draugai 10

A. Sabaliauskas, Po vasaros Alpių dangumi 11

Vasara vaizduose 12—13

D. Aleksandravičiūtė, Šiauriečiai stovyklauja Horneburge 14

V. P., J. E. Arkivyskupo J Skvirecko jubiliejus 15

Atsišaukimas socialiniais reikalais 16

MAS konferencijos nutarimai 16

MŪSŲ JAUNIESIEMS

D. Vėlavičiūtė, Vėjų pilyje 17

D. Laukaitytė, Viena iš stovyklos dienų Garmische 18

Miklink mintį 19

A. K., Šventieji metai 19

Ateitininkams naudinga literatūra 19

GIMTOSIOS KALBOS SKILTELĖ 20

KREIVOS ŠYPSENOS 21

IVYK0AI, DARBAI IR ŽMONĖS 22

MES SVETIMOJE ŽEMĖJE 23

Tekste 12 paveikslų ir 4 vinjetės.

Viršely: Schwäbisch Gmünd at-kai veliavnešiai su kuopos vėliava rugsėjo 8 d. eisenoje. Nuotr. Bacevičiaus.

Viršelio vinjetė A. Šermukšnio.

Vinjetės dail. A. Markulio.

ATEITIS

Redaguoja REDAKCINĖ KOLEGIJA. Redakcijos adr.: 14b Tübingen, Herrenberger Str. 67.

Redaktorius VYTAUTAS ŽVIRZDYS. Administracijos adr.: Stuttgart - Fellbach, Mozartstr. 39

Išleido LUX. Spaudė: Buchdruckerei Schwertschlag, Fellbach

Mykolas Angelas

Jaunuolio galva

KOVOTOJO DALIA

(Pagal partizanų dainas)

S. M.

Nusileido mūsų tėviškėje vienas iš daugelio gražiųjų vakarų. Parimę laukų berželiai gūdžiai šnara, savo šakelėmis linguodami, tarsi skųsdamiesi kam savo skaudžia dalia. Laukų gėlės, kukliai lenkia savo nuo rasos apsunkusias galvutes, it siųsdamos Aukščiausiajam buvusios dienos apyskaitą. Nuraudęs vakarų dangus atsispindi upėse ir ežeruose, kurie liepsnodami dega tankioje lapijoje. Aplink begalinė tyla ir ramybė:

Miškų tankmėj sumigo žvėrys.
Sumigo paukščiai ant šakų —
Tik mūsų akys liepsnom žėri,
Širdis tik ilgisi namų.

Šita ramybė verčia nerimauti kiekvieno širdį, nes ilgesys ir nežinomi troškimai aplanko ją.

Tėviškės sodybose ramu. Tik kur-ne-kur spinksi mažutis žiburėlis. Prie šulinio, po medžiais, parimo jauna sesulė, svajodama apie toli esantį brolelį partizaną. Jos akys žvelgia žalių miškų šalin, lyg norėdamos išvysti ten susibūrusius jaunuosius karžygius. Ji tarsi mato juos ten susirinkusius išblyškusiais ir nuvargusiais veidais:

Prie laužo sėdi laisvės broliai,
Akis įsmeigę į liepsnas...,

o jų apšviestuose rausva šviesa veiduose spindi narsa ir pasiryžimas. Juose gali išskaityti: laisvė arba mirtis. Su tokiu ryžtu jie miršta nuo priešo rankos, tačiau jų dvasia gyvena. Tik akyse šmėkšteli beribis ilgesys dar kartą sugrįžti pas motulę ir ją paguosti:

Bet lauk, motule, aš sugrįšiu,
Sugrįšiu tave išbučiuot.

Jis nori nuraminti ir padrąsinti sesutę, priglausti paskutinį kartą prie krūtinės mergelę. Ir jis taip norėtų gyventi, bet kova už laisvę yra jo pirmasis tikslas. O ji žiauri: gal būt rytoj ar poryt jį dengs šaltoji žemelė ir sesių suskintos laukų gėlės.

Lietuvos partizanas savo gyvybės ir kraujo kaina perka šaliai laisvę:

Pačioj jaunystėj padėjęs galvą,
Lietuvą laisvą visad regi.

Jo vardas amžiais liks gyvas lietuvių tautoje. Jį tars su pagarba jauni ir seneliai. Jis karžygis, kurio vardas

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

KAI *TĖVYNĖ* YRA TREMTINIO MINTYSE

PROF. J. BRAZAITIS

(Paskaita, skaityta MAS Konferencijoje Garmische 1948. 8. 29.—30.)

Esam DP. Esam žmonės be savos žemės, be savos valstybinės globos, be aiškios ateities. Bado šmėkla pažvelgia protarpiais į akis. Naktigultas kaip pakeleivio Šiluvos atlaidų metu. Globa kaip nepageidaujamam elgetai. Skurdas ir nuovargis kyšo iš mūsų aprangos, iš mūsų veidų, iš mūsų judesių. Jėgas palaiko viltis vieniem pasiekti tėviškę, kitiem naujus pasaulius — Ameriką ar Australiją.

Esam panašūs į senuosius biblinius žydus, kurie žygiavo į Pažadėtąją Žemę. Keturiasdešimt metų jie keliavo, vargo, kovojo. O buvo jie išėję iš derlingos žemės, kurioj betgi Faraonas jiem priespaudą įvedė. Iš tos žemės, kurioj jie buvo įsigyvenę, Dievas juos išvedė, kad naują susirastų. Bet Viešpats juos laikė tyruose, privertė klajoklio — kario kietu gyvenimu gyventi net 40 metų, iki leido jiem įeiti į pažadėtąją žemę. Kodėl taip ilgai? Atsakyti galima išeinant iš psichologinio sociologinio atžvilgio: žydų tauta tokia, kokia ji buvo išaugusi Egipto žemėje, netiko naujam Pažadėtosios žemės gyvenimui. Ji per daug buvo išlepusi, ištižusi, aptukusi. Reikėjo, kad išaugtų karta jau naujose, kietose sąlygose. Reikėjo išauginti naują žmogų. Ir tik šis pastarasis buvo tikęs Pažadėtajai Žemei laimėti ir joje įsikurti.

Šiandien ir prieš mus stoja panašus klausimas: ar esam tinkami savo siekiamai pažadėtajai žemei? ar vargo kalvė yra nukalusi tokius mūsų charakterius, kurie tiktų naujam gyvenimui? O naujas gyvenimas mus laukia ir tuos, kuriem bus laimės sugrįžti į senąją tėvynę, ir tuos, kuriem prieš akis stovi naujieji pasauliai. Kas sugrįšim, neberasim ten senojo gyvenimo. Kas nukeliausim į užjūrius, gyvenimas bus taip pat visai kitas, nei anksčiau buvom įpratę. Tenai naujas gyvenimas reikalaus ir naujo žmogaus.

I

Įsivaizduokim, kad šiandien mum prieš akis atsiveria pažadėtoji žemė — Naujasis Pasaulis.

Paliekančiam Europos krantus stos ten prieš akis gyvenimas su nauju žmogum. Tas ano krašto žmogus sutiks atvykėlį ir iš jo pareikalaus visai ne to, ko pareikalautų gimtasis kraštas ar ko reikalauja dabar mus priglaudusi žemė.

Naujasis pasaulis pergyvena vieną iš pakopų to kultūros rato, kuris kartojosi Europos tautų istorijoj. Daugiau ar mažiau tautų gyvenimo raidoje reiškiasi trejopi laipsniai.

Pirmas — kuriame persveria žmogaus ir tautos v a l i a — valia gyventi, užtikrinti savo egzistenciją, išorinė ekspansija. Tai kovų, veržlumo, didelio pasiaukojimo ir herojizmo laikotarpis. Tai pavasarinė srauni putojanti ir visas kliūtis laužianti tautos gyvenimo upė. Tai Termopilų herojizmo gadynė.

Antras — kuriame persveria žmogaus ir tautos k u r i a m o s i o s i n t e l e k t u a l i n ė s i r e m o c i o n a l i n ė s pajėgos. Tai mokslo, meno, socialinio gyvenimo kūrybos klestėjimo laikotarpis. Tai nusikreipimas nuo išorinės ekspansijos, nuo kovų su išoriniais priešais ir atsikreipimas į save ir savo vidaus pajėgų išmėginimas. Tai vasarinė lėta tyli, ramiai plaukianti tautos gyvenimo upė. Tai Aristotelio — Platono — Praksitelio amžius.

Trečias — kuriame reiškiasi jau žmogaus ir tautos nuovargis po kūrybos darbo; kuriame jau kyla noras naudotis, džiaugtis gyvenimu ir gyvenimo pasiektais laimėjimais. Šitame laikotarpyje tautose ir žmoguje sudyla intelektualinis emocionalinis, apskritai dvasinis pajėgumas. Jame persveria s e n s u a l i s t i n ė s , j u s l i n ė s j ė g o s. Tai jau rudeninis tautos gyvenimo laikotarpis. Jis veda kūryboje į pamėgdžiojimą buvusia antrojo laikotarpio kūryba, arba tiesiai į „kitschą“, šunmenį. Jis veda visuomeniniame gyvenime į visuomeninio socialinio jausmo atrofiją, į buržuazinį savim ir savo patogumais rūpinimąsi. Tokia nustoja vadovavus kitom tautom. Tai sofistų amžius. Tokį kelią yra nukeliavę ne tik graikai ir kitos senosios tautos; tokį kelią ryškiai pastebim einant prancūzų tautą. Tokį kelią bent miniatūriniu būdu esame perėję ir mes, dar gyvoji lietuvių tautos karta, pradėjusi herojinėm kovom dėl laisvės, paskui kurdami dideliu tempu savo mokslą ir meną ir jau net pajusdami buržuazinio nuovargio ženklus prieš pat didžiąją pasaulio ir mūsų tautos katastrofą.

Išblokšti iš anos Lietuvos esame atsidūrę prieglobsty senutės Europos, kuri gyvena trečiąjį savo gyvenimo periodą ir dreba nežinodama, ar ji atsijaunins: t. y. jėgas atgaus. Dar labiau dreba, kad ji jaučiasi nebeturinti jėgų tam, kad atjaunėtų ir atgautų jėgas. Nėra valios gyventi, nėra energijos prisiimti net tuos vaistų įšvirkštimus, injekcijas, kurie pasiūlomi iš šalies (Marshallio planas). Ir šitoj senutėj Europoj, mieloj, nes joje išaugom, joje savo dvasią susiklostėm, nesirengia liktis vargšai DP. Kaip vaikai bučiuoja močiutei ranką ir sprunka ten, kur jaunystės, jėgos, energijos daugiau.

---

skambės dainose ir gaivins lietuvio dvasią naujiems žygiams. Jo kieta kova neliks užmiršta likusių brolių, bet iš kartos į kartą per šimtmečius švies ir bus pavyzdžiu, kaip lietuvis privalo mylėti savo šalį. Kaip jis, nebodamas savo asmens laimės, aukoja kas brangiausia — savo gyvybę, kad gyventų kiti laimingi ir laisvi.

Toks yra dabar likęs Rūpintojėlio žemėje kovojantis brolis — partizanas. Jojo dalia: — kova už egzistenciją būti ar nebūti.

Toks yra jau tas naujasis ir jaunasis pasaulis, kuris virsta daugumai DP Pažadėtaja Žeme. Ten gyvenamas tikrai pirmasis ir antrasis tautų amžiaus laikotarpis, kuriame atsiskleidžia žmogaus ir tautos v a l i a gyventi ir išsiplėsti. Ten intelektualinės ir emocinės galios tėra spėjusios išsiplėsti technikiniam mokslui, praktiniam gyvenimui organizuoti; menas ar filosofija dar nesukurtas, dar senutės Europos įtakoje. Ten vertinamas pirmiausia v e r ž l u s, e k s p a n s y v u s, v a l i n g a s žmogus. Vertinamas tas, kuris pajėgia laimėti aplinką, išsikovoti joje vietą ir atsistoti savarankiškai, nepriklausomai nuo kitų. Šitokia laisvė ir savarankiškumas yra būdingas Naujajam Pasauliui ir gerbiamas. Antra, ten vertinamas žmogus, kuris pajėgia įsijungti į tenykštę masę, a k l i m a t i z u o t i s ir virsti v i e t i n i u žmogum, kovojančiu už vietinius interesus.

Iš tų dviejų bruožų nesunku susivokti, kokie žmonės ten laukiami. — Ten n i e k a s nelaukiamas ir niekas nepageidaujamas. N i e k a s, nes atvykstantieji sukelia konkurenciją ir nepageidaujamai atmiešia jų dvasią. Jeigu jau kai kas įsileidžiami, tai dėl to, kad pasirenka iš dviejų blogybių — mažesnę.

Ten nepageidaujami i n t e l e k t u a l a i, protinio darbo žmonės. Jeigu vis dėl to duodama darbo jiem, tai tiem, kurie galės įsijungti į technologinius, praktinius darbus ir kels jų gerovę. Intelektualai nepageidaujami ne tik dėl to, kad intelektualinis darbas nevertinamas. Nepageidaujami ypačiai dėl to, kad inteligentas yra individualistas, sąmoningas, atsparesnis bet kokiom įtakom. Jis nesiduoda taip greit suviršinamas bendrajam naujojo pasaulio katile. Taigi jis yra priešas tam, ko Naujasis ir Senasis Pasaulis pastaraisiais laikais siekia. Ir dėl to į ten nuvykstančiam pirmiausia tenka f i z i n i s darbas.

Kas imasi fizinio darbo, tam yra perspektyvų prasigyventi. Bet tam yra ir pagrindinis pavojus — susilieti su dirbančiųjų mase, netekti savo tautinės individualybės. Tokiam laimėtasis kraštas yra tėvynė. Tokis tik jos ir savo asmeniniais interesais gyvens. Tų, gerai įsikūrusių, didelis procentas į savo senąją tėvynę nebegrįš; tų didelė dalis ir savo bendro vargo broliam nepadės.

Tas, kuris ten vyksta, turi būti susitaikęs su mintimi, kad jis mokslo nebetęs, o jei tęs, tai tik vakarais po kieto dienos darbo. Bet tas turi būti iš karto apsisprendęs: arba jis pasiryžęs sutapti su laimėta pažadėtąja žeme ir virsti jos sūnum, arba jis turi būti pasiryžęs, pirmai galimybei pasitaikius, visa palikti ir grįžti į ten, kur jo tėvai ir broliai. Kas apsispręs už antrą galimybę, tas turės uždavinį išlikti grynos prasmės demokratu, t. y. savo profesija būti eilinis rankų darbo žmogus ir sutapti su mase, savo dvasia pasipriešinti visuotinam suvienodinimui, sumasėjimui, pasiryžti išlaikyti savyje laisvą savarankišką dvasią, lietuvių tautybės pajautimą ir atlikti uždavinius, kuriuos jam tauta skiria.

Išlikti nepaglemžtam visuotinio amerikonizmo ar australinimo lengviau galima tik susitelkus į tokių pat tautiečių bendruomenę. Natūraliausios ligi šiol užsieniuose bendruomenės tai p a r a p i j o s. Tad reikia būti pasiryžusiam virsti lietuviškos parapijos nariu.

Bet ne visiem bus lemta susitikti toje pat apylinkėje lietuvį. Gali būti visai atskirtas. Gali būti paliktas vienišas ir turi vietoj susiorientuoti. Kiekvienas karys turi būti pasiruošęs partizaniniam veikimui. Tuo atveju tenka glaustis prie vietinės katalikiškos bažnyčios. Ne tik tam, kad išliktų katalikiška tikinti dvasia, kuri nėra mėgstama ir Naujojo pasaulio gyvenime. O tam, kad Bažnyčia, Katalikų Bažnyčia, iš savo prigimties yra v i s u o t i n ė, suprantanti ir pateisinanti tautų įvairumo faktą. Ji vienintelė iš bažnyčių, kuri nesiremia nacionalistine politika. Ji paremia tuos, kurie nori išlaikyti tautines individualybės, nes ji tiki, kad įvairių balsų derinys Kūrėjui bus didesnė garbė ir šlovė, nei vienbalsis, vienatonis ūžimas.

Antra, ten nuvykusis visados bus i š n a u d o j a m o j o padėtyje. Gerai, kur yra socialinė apsauga ir globa. Bet kur jos nėra, ten Bažnyčia vienintelė kelia balsą skraudžiamajam ginti ir socialiniam teisingumui skelbti. Katalikų Bažnyčia, deja, yra vienintelė, kuri be kompromisų stoja šito principo pusėj. Škotų europinės taikos lygos pirmininkas Steewardt su skausmu konstatuoja laiške Kenterbury arkivyskupui, kad į pavergtų Baltijos tautų ir kankinamų žmonių skausmus bažnyčių vyriausybės pasilikusios kurčios. Tik viena Katalikų Bačnyčia stojo teisybei ir teisei ginti.

Štai kodėl Katalikų Bažnyčia n e t i e s i o g i a i, lietuviškos ir katalikiškos parapijos t i e s i o g i a i yra lietuvybės židiniai ir priegloba. Tas, kuris kreipsis į jas Naujajame pasaulyje, pagalbos daugiau ar mažiau ras. Bet iš antros pusės turi būti įsipareigojęs būti t i n k a m a s tos parapijos narys. Kur Bažnyčia yra apsupta netikinčiųjų masės, kur tikintieji yra mažumoj, ten parapija labai ir net atsidėjus seka, ar tas naujas atvykėlis tikrai yra g y v a s Bažnyčios narys: ar jis gyvenime elgiasi kaip tikinčiajam dera elgtis, ar vykdo net drausmės pobūdžio Bažnyčios įsakymus. Palyginti su Europa, ten griežti reikalavimai.

Bažnyčia gali palaikyti žmogaus savarankiškumo, laisvės dvasią. Ji apsaugoja ir išvalo dvasios indą, bet jį pripilti tautinio turinio turi kiekvienas skyrium. Tos tautinės dvasios tenka prisisemti čionai, kol yra sąlygos. Reikia iš anksto būti pasiruošus tam blogiausiajam atvejui, kad gali nebūti nei lietuviško laikraščio, nei knygos, nei kitos lietuviškos aplinkos. Dėl to iš anksto šio meto moksleiviui praverčia išmokti kuo daugiau eilėraščių, net prozos gabalų, dainų, palaikyti ir kitokias lietuviškas tradicijas. Tada vienumoj jie kiltų atmintyje kaip brangi senosios tėvynės dalis ir bus didi paguoda jam svetimame krašte. Kitados keliaujančiam į užjūrį motina įsiūdavo žiupsnį gimtosios žemės. Ji turėdavo užberti mirusiojo akis. Ji lydėjo išeivį į m i r t į. Tautinės tradicijos, kurias kiekvienas pasiima į savo širdį, į atmintį, į jausmus ir valią, turi lydėti jį į g y v y b ę, tautinę, ir parvesti į ten, iš kur jis ir tos lietuviškos tradicijos kilusios.

Taigi išvada: tas, kuris į pažadėtąją žeme žiūri kaip į laikiną prieglaudą, tur nusileisti į dirbančiųjų žmonių masę, bet sykiu pakilti aukščiau jos savo tautine individualybe. Tą įsipareigojimą jis gali atlikti. eidamas į naują gyvenimą su tvirta valia, drąsiu veržlumu; turi atsiremti į religines ir tautines tradicijas, sutelktas lietuviškoje parapijoje ar lietuviškame mene bei moksle.

Šituo būdu asmuo ne tik išliks nepriklausomas ir tautiškai gyvas, bet jis apaštalaus tarp svetimųjų savo tėvynės šlovei.

Mes nežinom ar gyvenimas svetur gali ilgai trukti ar trumpai. Juo ilgiau, juo sunkesnė kova, juo sunkiau grįžti į gimtąją žemę. Juo labiau tada pasikeis ir gimtosios žemės veidas.

Bet įsivaizduokim, kad šiandien pat prasiveria geležinė uždanga, ištirpsta okupanto galybė, ir žemė lieka laisva, nors ir su kruvinos priespaudos neišdildomais pėdsakais. Kokis ten lieka žmogus ir kokis ten laukiamas sugrįžtant?

Nuo konkrečios aplinkos atitrauktame žmoguje esti suklestėjusios ketveriopos galios: intelektinės — protinės jėgos; emocinės — jausminės, voluntarinės — valinės ir juslinės-seksualistinės. Gyvenimo konkrečioje aplinkoje vienos žmogaus galios plėtojasi, kitos nusmelkiamos. Sovietinė sistema tenori žmogui palikti tik juslines (vitalines) jėgas. Žmogus turi virsti mašina, kuri su minimum maisto funkcionuotų visu savo mechanizmu taip, kaip partija diriguoja. Jokios laisvės nei mąstyti, nei norėti, nei jausti.

Lietuvos žmoguje dabar negali vyrauti juslinis momentas. Juslinis momentas tik tiek svarbus, kiek padeda žmogui išlaikyti savo biologinę egzistenciją.

WALT WHITMAN

* * *

O kapitone, mano kapitone, mūs baisusis jūros žygis baigtas!

Praėjęs pro visus pavojus grįžta mūsų laivas su laimėtu grobiu.

Jau uostas netoli, aš jau girdžiu skambius varpus ir džiūgaujančius žmones:

Smalsiai jie seka akimis stipraus, galingo laivo skiauterę atsparią.

Bet varge, varge, varge, varge!
Raudonos kraujo dėmės deny,
Kur mano kapitonas guli
Parkritęs, šaltas ir negyvas.

O kapitone, mano kapitone, kelkis ir klausyk varpų gaudimo!

Tau vėliava jau iškelta ir ragas jau skardžiai tirlena; kelkis, kelkis!

Gėlių tau puokštės parengtos, vainikai nupinti, krantus apgulę žmonės;

Siūbuojanti minia nerimstančiais veidais ugningai šaukia tavo vardą.

O kapitone, brangus tėve!
Mana ranka po tavo galva!
Bet tu kažką sapnuoji, deny
Parkritęs, šaltas ir negyvas.

Ak, mano kapitonas neatsako, jojo lūpos tylios ir išbalę;

Ak, mano tėvas nebejaučia mano rankos: ji be valios ir be pulso.

Saugus ir sveikas laivas savo inkarą nuleido po baigtos kelionės:

Su pergale jis grįžta iš baisingo žygio, nešinas laimėtu grobiu.

Vai, džiūgaukit, varpai, pakrantės!
Bet aš žingsniuosiu liūdnas deny,
Kur mano kapitonas guli
Parkritęs, šaltas ir negyvas.

IŠVERTĖ JUOZ. TININIS

II

Bet dabarties žmogus Lietuvoje tolimas nuo to praeities buržuazinio sensualistinio žmogaus, kuris savo gyvenimo idealu laikė pojutinio gyvenimo malonumus. Turtas dabar jam tiek vertingas, kiek juo gali laikytis gyvas. Bet turtas nėra idealas, vardan kurio galėtų užmiršti kitas vertybes, kaip tai matome dabar tautoje, kurioj esam dabar prisiglaudę, ar kitur. Kai ateina Lietuvos partizanai pas ūkininką ir paprašo maisto savo vyram, ūkininkas vedasi į tvartą: štai yra pora karvių, kelios avys, veskitės, vyručiai, ką norit; vistiek tai jau ne mūs... Tai jau visai naujas santykiavimas su turtu nei prieškariniais laikais.

Nuslopintas Lietuvos žmoguje ir jausminis gyvenimas. Išlikimo instinktąs diktuoja ir įsako jausmo, kuris prasiveržia iš žmogaus gelmių gaivališkai, neparodyti. Tas visas pergyvenimas, kurį sukelia natūraliam žmogui sovietinis melas ir apgaulė, turi būti nuslėptas. Net priešingai: žmogus turi prisiversti veidmainiauti. Turi prisiversti žmogus nuslopinti net natūraliausius jausmus, kurie jungia motiną tėvą su sūnum. Kokios pastangos reikia, kad motina atvesta prie savo sūnaus lavono, galėtų ramiai pasakyti jo nepažįstanti. Kokios jėgos reikia suvaldyti jausmam, kada tėvą atitempia prie nušauto partizano ir įsako įdėti jo ranką į sūnaus žaizdą.

Tokie faktai nereiškia, kad Lietuvos žmoguje jausmas, emocinis pergyvenimas yra išnykęs. Tai nereiškia, kad jie mažiau kenčia, kada jų vaikus ar tėvus nužudo ar išgrūda į nežinomas tyrumas kančiom ir mirčiai. Tai reiškia tik, kaip jie pajėgia savo jausmus suvaldyti. Tai reiškia, kokia geležinė valia turi būti išsiugdžius šitų žmonių charakteryje. Aš vaizduojuos, kad valia dabartiniame lietuvyje yra pagrindinis charakterio bruožas. Giliausiai jis išplėtotas tautos avangarde stovinčiame partizane. Kiek valios reikėjo tam partizanui, kuris nebetekęs kojos ir nebegalėdamas toliau su draugais keliauti, atsisveikina juos ir sprogdina prie savo galvos granatą. Arba tam, kuris pašautas, nepaiso kančios, laukia, iki priešas prisiartins jo apiplėšti, ir tik tada susisprogdina drauge su priešu. Mes tik literatūroje žavėjomės Mickevičiaus Konradu Valenrodu ar Margiriu, susideginimu kryžiuočių apsuptoje pilyje. Rodydavos, kad tai galima tik literatūroje. Su giliu dvasios pagavimu ir šiurpu stebimės tais tikraisiais herojiškos valios milžinais. O jų ne vienas! Tūkstančiai! 8000 tūkstančiai jau susisprogdinusių, kad nepatektų į priešo rankas. Man rodos, kad partizanas yra įvykdęs Lietuvoje senąjį Maironio šauksmą, pramatant sunkius laikus:

Iškalkit, vyrai šių dienų,
Geležinę valią milžinų,
Be jos pražūsite kaip šešėliai...

Taip, valia milžinų: bet jie nesijaučia esą milžinai. Jie nesideda darą didžius daiktus. Jų charakteryje glūdi paprastumas ir kuklumas. Jeigu imsi juo stebėtis, susilauksi tradicinio lietuviško atsakymo: — Tai ką jau čia: taip reikėjo, taip ir padariau; didelis čia daiktas. Dobilas Lindė skyrė dvejopus veikėjus: karžygius ir artojėlius. Karžygių charakteryje slypi nusimanymas, kad jie didžius darbus dirba; noras kurti nepaprastus žygius, à la vytautinius. Artojėliai jaučiasi atlikę savo eilines kasdienines pareigas. Bet jie ir yra tautos pagrindas. Partizanuose reiškiasi ta artojėliška dvasia. Tas paprastumas ir kuklumas jų charakteryje yra tas pats, kuris buvo pastebėtas liaudies dainų

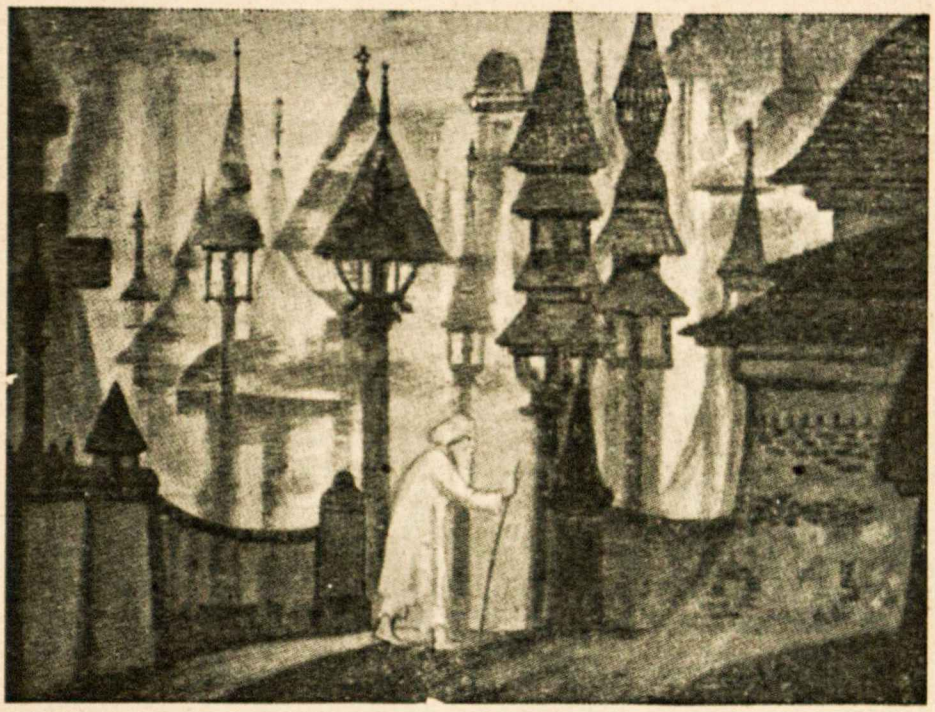

K. Šimonis
Mirusiųjų miestas

kūrėjo charakteryje; tas pats, kuris reiškėsi karo muziejaus nežinomojo kareivio apeigose. Šitas dvasios kuklumas lietuvišką herojų partizaną išskiria iš eilės kitų tautų herojų, save pergyvenančių su didybe, iškilmingumu ir patosu.

Dar nuostabiau, kad dabartiniam lietuviui atstovaująs partizanas gyvenimo nepriima tragiškai. Jis žino, kad likimas, jam neišvengiamas, yra mirtis nuo priešo rankos arba nuo savosios. Bet jis tarp saviškių eina lažybų, kuris anksčiau bus tokio likimo ištiktas. Jis moka žaisti, humoru paversti tą gūdžią tikrovę. Tai pakilimas aukščiau gyvybės ir mirties. Mokėjimas ranka pamoti į vieną ir antrą.

Ar tai dėl to, kad jie gyvybės nebrangintų? Tokių iš viso nėra. Bet už gyvybę jie labiau brangina tą idealą, vardan kurio gyvybę atiduoda — LAISVĘ. Tai apraiška to didžiojo idėjingumo, kuris slypi ir lietuvių mene ir literatūroje ir filosofijoje, ir kasdieniniam gyvenime. Tai idėjingumas, kuriuo lietuvių tauta išsiskiria iš kaimyninių daug daugiau oportunistiškai nusiteikusių tautų (latvių, švedų, net tolimųjų šveicarų).

Šitokį didžios valios, idėjingumo ir lietuviško kukluмo žmogų rastų tas, kuris ten grižtų.

Tautoje reiškiasi šviesuomenė ir liaudis. Tautos nelaimė, jeigu liaudis lieka be šviesuomenės (19 amžius Lietuvoje). Lygiai nelaimė, jeigu šviesuomenė užsikasa aristokratinėje sferoje ir atitrūksta nuo tautos. Tautos klestėjimui būtina, kad šviesuomenė natūraliai susilietų su tauta, be jokios prarajos. Dėl to ir lietuvių tautai likviduoti sovietai griebėsi naikinti šviesuomenę ir sukurstyti skilimą tarp šviesuomenės ir tautos. Tą patį darė ir vakarinis okupantas. Dabartinėje Lietuvoje daug sunaikinta tautos masės, daug jos šviesuomenės. Tačiau okupantas nepajėgė sunaikinti solidarumo tarp tautos ir jos šviesuomenės.

Bajoriškojoj Lietuvoj skilimas tarp tautos ir bajoriškos šviesuomenės įvyko dėl to, kad susidarė neišlyginamą praraja tarp bajoriškojo mentaliteto ir tautos. Atgimstančioje tautoje vėl skilo šviesuomenė nuo liaudies, nes atsirado pasaulėžiūrinė praraja-šviesuomenės nutolimas nuo liaudies religijos. Nepriklausomoje Lietuvoje kaimas pradėjo skilti nuo šviesuomenės, nes pastarojoj ėmė klestėti miesčioniški buržuaziniai idealai. Dabartinėje Lietuvoje mentalitetas tarp šviesuomenės ir tautos išsilygina, nes Lietuvoje ūkininko politinė visuomeninė sąmonė pakilusi ir jos aukščiu, palyginti su vokiečių ar prancūzų ūkininku, galima tik pasididžiuoti. Dabartinėje Lietuvoje, kaip minėta, buržuaziniai idealai yra visai nebeaktualūs, svetimi. Dabartinėje Lietuvoje dingo pasaulėžiūrinė praraja tarp tautos ir jos šviesuomenės. Kas jau nuėjo svetimiem dievam tarnauti, tie iš tautos, bet jau nebe tautos. Šviesuomenė sugrįžo prie tos pačios pasaulėžiūros, tos pačios religijos, kurią išpažįsta ir jos tėvai. Ir turime faktą, kad net partizanai įsipareigoja prisiimti tokius brolius, kurie religiją ne tik pripažįsta, bet ir išpažįsta. Kada partizanai gamtos šventovėj — miško aikštelėj sukomanduojami maldai; kada jie savo pirštais ima rinkti rožančiaus karolėlius — kaimo žmogus pasakys: šitie yra iš mūsų; jie ir liko mūsų. Ir tai nėra tik tradicijos malda. Tik paprotys. Kai apsuptame bunkeryje partizanai pasijuto nebeturį išėjimo, kai envedistų granatos ardė bunkerio žemes ir prakirto plyšį, aplinkinius pasiekė iš bunkerio sklindantieji giesmės garsai. Paskui juos nutraukė staigus trenksmas. Taip su giesmėm ir granatų garsais save palaidojo 8 partizanai, tarp jų vienas kunigas. Bendras išsitikinimas, bendras idealas ir mirtis bendra. Tokis galingas ryšys yra sujungęs tuos vyrus ir moteris, šviesuomenės ir liaudies atstovus.

Kas grįš į tėvų žemę, ras ten tokias asmenybes. Lygintis tuo herojizmu, valios galybe, plaukiančia iš pasiaukojimo idealų, vardan nemirštamojo, pasaulėžiūros žadamo amžinojo gyvenimo — su jais iš čia niekas negalės. Jais galima tik maldingai didžiuotis ir iš tolo jais pasekti.

Tačiau. O tų tačiau yra. Pirmiausia, tie kovojančios tautos milžinai krinta tūkstančiais. Partizanų ir ryšium su partizanų sąjūdžiu kritusių civilių gyventojų

priskaitoma iki 25 000. Deportuota vien per antrą okupaciją 120 000. Repatrijuota 140 000. O kur deportuotieji per pirmąją okupaciją, kur sunaikinti nacių! Lietuvoj priskaitoma 2 500 000 gyventojų. Taigi pasigendam jau 700 000. Tad į laisvąją Lietuvą grįžęs bus brangus kiekvienas lietuvis. Kiekvieno uždavinys — laikui atėjus palikti visa ir parnešti savo jėgas. Tik jėgas sustiprintas.

Antra, Lietuvoj mokyklų skaičius padidintas, bet mokslo lygis yra labai kritęs. Jie lauks, kad grįžtų į namus su naujų mokslo nešuliu; kad grįžtų pajėgūs specialistai ir papildytų spragas, kurios kyla dėl dabartinio mokslo trūkumų Lietuvoj.

Trečia, Lietuvoj technikiniai technologiniai mokslai forsuojami, bet humanistiniai yra labai apleisti. Ne visai tiesa: jie yra forsuojami taip pat. Bet per juos forsuojama marksistinė balševistinė pasaulėžiūra. Jos privengdami, lietuviai studentai nestoja į humanitarinius fakultetus. Jie įšvengia dvasios prievartavimo. Bet tos rūšies specialistų bus didelis trūkumas. Net daugiau: humanistiniuose moksluose, literatūroj istorijoj, visuomenės moksluose bei mokslininkų galvojime bus neišvengiamai palikti marksistinės pasaulėžiūros pėdsakai. Geriausiu atveju: mokslo žmonės neprisiims marksistinės dvasios, bet jie pozityviai nebus savo galvojime išplėtoję krikščioniškos idealistinės pasaulėžiūros. Pasikartos šviesuomenės gyvenime panašus reiškinys kaip atgimstančioje Lietuvoje. Tada šviesuomenė išplėtojo savo profesinį pasiruošimą, bet religinis jų supratimas liko tokis pat, kokį turėjo vaikai būdami. Ir dabar mokiniai, studentai, šviesuomenė neturi jokios galimybės toliau pozityviai plėsti pasaulėžiūrą kitokią, nei marksistinė. Taigi, pasaulėžiūrinė pažanga sustojo. Jie Lietuvoje ten lauks žmonių su intelektualiai pagilinta krikščioniškaja pasaulėžiūra. Lauks žmonių su giliu humanistiniu išsilavinimu.

Ketvirta, nuo 1946 m. visas švietimas Lietuvoj lenkiamas į Rytus, Rytų tautas. Iš programų pašalinti arba susiaurinti vakarietiniai autoriai. Jų vietoj išplėstas mokymas apie Sovietų Sąjungos tautą. Intelektualinis švietimas atitveriamas nuo Vakarų. Taigi ten likusieji lauks žmonių su giliu vakarietinės Europos išsilavinimu, jos dvasios pažinimu ir kritišku įvertinimu. Lauks šitų Europinės kultūros žmonių, kad jie vėl perneštų tiltą tarp sveikosios Europos ir Lietuvos, kuri priversta buvo keleris metus būti nuo jos atitverta.

Penkta, kraštas dabar gyvena karo, apsiausties nuotaikas. Jis grumiasi ginasi, nors ir su dideliais nuostoliais. Kraštas virsta idealiais rezistentais svetimai užmačiai. Bet jis negali, nes neturi sąlygų, išplėtoti kūrybinių pajėgų. Tokios padėties mažas panašumas yra buvę vilniečiai, lenkų okupuoti. Jie puikiai priešinosi lenkų naikinamiem užsimojimam. Bet jiem buvo sunku įsijungti į valstybės kūrybinį darbą, kai Vilnius buvo įjungtas į Lietuvą. Taigi, ten likusieji laukia pasiryžusių, tinkamų organizuoti ir kurti normalaus gyvenimo pažangą, laukia kultūrinio dinamizmo žmonių.

Taigi štai, kokis žmogus laukiamas ten Lietuvoje. Laukiamas kiekvienas lietuvis, kuris moraliniu atžvilgiu nedarytų gėdos ten likusiam lietuviui. Laukiamas aukštos specialybės žmogus, bet tarp tų specialistų bus labai reikalingi humanistinio išsilavinimo žmonės, kurie papildytų tenykštes eiles.

Laukiamas bet kurios specialybės, bet su dideliu filosofiniu, pasaulėžiūriniu išsilavinimu, kuris atsvertų okupanto pramuštas pasaulėžiūrines spragas. Laukiamas žmogus, kuris savo dvasia ir išsilavinimu yra pasisavinęs vakarų kultūros lobius ir virtęs tikru europiečiu, kuris sumegztų nutraukytus ryšius su Vakarais. Laukiamas žmogus, kuris yra išlavinęs savyje kultūrinį veiklumą, dinamizmą, papildantį krašto žmonių atkaklaus pasipriešinimo statiką.

Tokis žmogus laukiamas ten, krašte, jeigu jis staiga būtų laisvas.

*

*

Buvau prašytas pakalbėti apie įsipareigojimus kovojančiai Lietuvai. Užuot kalbėjes apie praeigas, daviau dvejopas padėtis, į kurias galime patekti, ir apibrėžiau, kokis žmogus ten reikalingas, kokis gali būti naudingas arba sau, arba Lietuvai.

Aš palieku patiem įsipareigoti, pasirenkant vieną iš dviejų galimybių: arba sau arba Lietuvai, arba organizuoti ir vairuoti savo gyvenimą taip, kad būtų daugiausia sau naudos, arba kad daugiausia naudos būtų Lietuvai. Klausimas tiesus, ar norim būti oportunistai, kurie prisitaiko prie vienos aplinkos ir iščiulpia iš jos visokias sau naudas, sau patogumus, ar idealistai, kurie save paskiria idealui?

Apsispręsti šitoj dilemoj padeda atsakymas į kitą klausimą: kas esam? ar esam tie, kurie pabėgom, ar tie, kurie pasitraukėm? Pabėgom nuo baimės ir kančios? Kaip karys iš fronto? Ar pasitraukėm, kaip tie, kurie nori pakeisti frontą ir iš mūsų pozicijų kovoti su priešu? Net jeigu pabėgom iš baimės, ar dabar norim būti dezertyro rolėje, ar rolėje kario, grįžtančio į frontą ir kovojančio naujose pozicijose?

Jei apsispręsim už antrąjį atsakymą, mus kankins vėl naujas klausimas: ar neveltui mūsų kovos? Dar sykį noriu priminti žydų kelionę per dykumas. Buvo ten vienas, kuris suabejojo. Ir neeilinis. Pats vadas Mozė. Ir jis neįėjo į pažadėtąją žemė. Kiti įėjo.

Bet jis ne. Nes jis pats save savo abejojimu nužudė.

Neabejoja Lietuvos partizanas, eidamas žūti už tėvynę, nes tiki Dievo Apvaizda. kuri leido tautom ir žmonėm laisvę, jei jos ir jie savo laisvę gina. Abejoti neturime teisės, matydami tvenkiantis baisią audrą, kurioje ne vienas gal būsim sunaikinti. Bet iš jos Apvaizda išves į giedrą rytmetį tą šalį, už kurią jų vaikai ir dukros sudeda savo maldas, savo darbus, širdies, valios ir proto judėjimus, už kurią vaikai eina mirti. Kai prisimenu gimnazistus, kurie veržiasi į partizanų eiles ir turi būti beveik prievarta grąžinami į mokyklos suolą, iki ateis jų eilė; kai prisimenu gimnazistes, kurios duodavosi pašalinamos, bet nestoja į komjaunuoles; kai prisimenu jog iš 2000 studentų tik 13 komjaunuolių, man rodos, kad tautos ginti stojo vaikai. Baisi ir didi yra tauta, už kurią net kūdikiai savo gyvybę aukoja, nes jų, nekaltųjų, auka, kaip aname Čiurlionio paveiksle, baltu dūmu ir šaukiančia tyla turi nesukliudomai pakilti iki pat Viešpaties veido.

Kad kas paklaustų mane, kuris žodis žmonių kalboje yra baisiausias, atsakyčiau: vergas.

ŠATRIJOS RAGANA

ANATOLE FRANCE

Mergelės Marijos zonglierius

I

Karaliaus Liudviko laikais Prancūzijoje gyveno vargingas žonglierius, kilęs iš Compiegno, vardu Bernabėjas, kuris vaikštinėjo po miestus, išdarinėdamas savo stiprumo ir miklumo triukus.

Turgaus dienomis jis ištiesdavo viešoje aikštėje seną, visai sudėvėtą kilimą ir, juokingais, išmoktais iš labai seno žonglieriaus ir niekados nėkiek nekeičiamais tauškalais prisiviliojęs vaikų ir žioplių, nutaisydavo tokias savo kūno padėtis, kurios nebuvo natūralios, o ant savo nosies uždėdavo pusiausvyroje lėkštę. Iš pradžių minia žiūrėdavo į jį abejingai.

Bet kai jis atsistodavo ant rankų žemyn galva, išsimesdavo į orą ir kojomis vėl sugaudavo šešis varinius rutuliukus, kurie žibėjo saulėje, arba kai jis susilenkdavo tiek, kad jo sprandas paliesdavo jo kulnis, o kūnas sudarydavo tobulo apskritimo formą ir kai jis šioje padėtyje žongliuodavo su dvylika peilių ,tada žiūrovuose pasigirsdavo nustebimo šnabždesys ir į kilimą lietumi prapliupdavo atskiros monetos.

Tačiau, kaip ir daugeliui tų, kurie verčiasi iš savo talento, Compiegno Bernabėjui buvo labai sunku gyventi.

Pelnydamas duoną savo kaktos prakaitu, jis vilko daugiau negu savo likimą, susidedantį iš vargų, kurie siejosi su mūsų tėvo Adomo nusikaltimu.

Be to, jis negalėjo dirbti tiek, kiek būtų norėjęs. Kaip medžiams išauginti savo žiedus ir vaisius, taip jam parodyti didelei savo išmonei reikėjo saulės šilumos ir dienos šviesos. Žiemą jis buvo tik medis, nudraskytais lapais ir tarsi apmiręs. Įšalusi žemė buvo kieta žonglieriui. Ir kaip žiogas, apie kurį kalba poetė Marija de France, jis blogu metų laiku kentė šaltį ir alkį. Bet turėdamas paprastą sielą, jis kantriai kentė savo vargus.

Jis niekados nebuvo pagalvojęs nei apie turtų kilmę, nei apie luomų nelygybę. Jis tvirtai tikėjo, kad jei šis pasaulis ir blogas, tai anas negalėtų būti blogas, ir ši viltis jį palaikė. Jis neimitavo juokdarių apgavikų ir netikėlių, kurie yra pardavę savo sielą velniui. Jis niekad nepiktžodžiavo Dievo vardui; jis gyveno garbingai ir, nors ir neturėdamas žmonos, netroško savo kaimyno žmonos, nes moteris yra stipriųjų žmonių priešas, kaip parodė Samsono istorija, paskelbta šv. Rašte.

Tikrai, jo mintys nebuvo nukreiptos į kūniškus pageidimus, ir jam daugiau reiškė atsisakyti nuo vyno ąsočio, negu nuo damų. Jis laikėsi saikumo ir mėgo gerti tik tada, kada buvo karšta. Tai buvo doras žmogus, bijąs Dievo ir labai pamaldus į šv. Mergelę.

Įėjęs į bažnyčią, jis niekad nepraleisdavo progos atsiklaupti prieš Dievo Motinos paveikslą ir sukalbėti šią maldą:

— Ponia, rūpinkis mano gyvenimu tol, kol Dievas leis man gyventi, ir kai aš numirsiu, suteik man rojaus džiaugsmą.

II

Kažkurį vakarą, po lietingos dienos, kai jis ėjo nusiminęs, susilenkęs, be vakarienes, su savo rutuliais ir peiliais, susuptais sename kilime ir paspaustais pažastyje, ieškodamas kokios nors daržinės pernakvoti, jis išvydo kelyje vienuolį, kuris ėjo ta pačia linkme ir jį pagarbiai pasveikino. Kadangi jie ėjo tuo pačiu žingsniu, jie ėmė tarp savęs kalbėtis.

— Drauge, — tarė vienuolis, — iš kur jūs einate, kad taip žaliai apsirengęs? Ar tik nebūsite kvailio vaidintojas kokioje nors misterijoje?

— Visai ne, tėve, — atsake Bernabėjas. — Toks, kokį mane matote, aš vadinuosi Bernabėjas ir esu žonglierius iš pašaukimo. Tai būtų gražiausias pasauly pašaukimas, jei iš jo kasdien užsidirbtum pavalgyti.

— Drauge Bernabėjau, — atsakė vienuolis, — įsidėmėkite, ką sakote. Nėra gražesnio pašaukimo už vienuoliškąjį pašaukimą. Jame iškilmingai atiduodama garbė Dievui, Mergelei ir šventiesiems, o vienuolio gyvenimas yra nenutrūkstama giesmė Viešpačiui.

Bernabėjas atsakė:

— Tėve, prisipažįstu kalbėjęs kaip neišmanėlis. Jūsų pašaukimo negalima lyginti su manuoju; nors ir būtų vertinga šokti, laikant ant nosies galo pusiausvyroje lazdą su denaru viršuje, bet šis vertingumas neprilygsta jūsiškio. Aš labai norėčiau, kaip ir jūs, tėve, kasdien giedoti kompletus ir ypač tarnauti švenčiausiajai Mergelei, kuriai esu skyręs ypatingą pamaldumą. Aš labai mielai atsisakyčiau nuo meno, kuriuo esu žinomas nuo Soissonso iki Beauvaiso daugiau nei šešiuose šimtuose miestų ir kaimų, kad tik pelnyčiau vienuolišką gyvenimą.

Vienuolis buvo sujaudintas žonglieriaus paprastumo; turėdamas sprendimo dovaną, jis atpažino Bernabėjuje vieną iš tų geros valios žmonių, apie kuriuos mūsų Viešpats sako: „Tebūnie ramybė su jais žemėje!“ Štai kodėl jis jam atsakė:

— Drauge Bernabėjau, eikite su manimi, ir aš nuvesiu į vienuolyną, kurio esu viršininkas. Tas, kurs nuvedė Mariją Egiptietę į tyrus, užvedė mane ant jūsų kelio, kad aš išvesčiau jus į išganymo kelią.

Taip Bernabėjas tapo vienuoliu. Vienuolyne, į kurį jis buvo priimtas, vienuoliai varžydamiesi garbino šv. Mergelę ir kiekvienas, norėdamas jai patarnauti, naudojo visą savo išmanymą ir visus gabumus, kuriuos Dievas buvo davęs.

Viršininkas, iš savo pusės, rašė knygas, kurios pagal scholastines taisykles nagrinėjo Dievo Motinos dorybes.

Brolis Mauricijus prityrusia ranka perrašinėjo šiuos traktatus į pargamento lapus.

Brolis Aleksandras pripiešė ten puikių paveikslų. Ten buvo matyti dangaus Karalienė, sėdinti Salamono soste, kurio papėdėje budi keturi liūtai; apie jos galvą, apsuptą nimbu, skraidė septyni balandžiai, kurie yra septynios šv. Dvasios dovanos: dievobaimingumas, pamaldumas, mokslas, stiprybė, patarimas, protingumas

ir išmintis. Jos draugių buvo šešios auksaplaukės mergaitės: Nuolanka, Atsarga, Ramybė, Pagarba, Nekaltybė ir Paklusnybė.

Prie jos kojų buvo dvi mažos, nuogos ir visai baltos figūros maldavimo laikysenoje, kurios dėl savo išganymo maldavo, ir, žinoma, ne tuščiai, visagalinčio jos užtarymo.

Brolis Aleksandras antrame puslapy, priešais Mariją, atvaizdavo Ievą, kad tuo pačiu metu būtų galima matyti nupuolimas ir atpirkimas, pažeminta moteris ir išaukštinta Mergelė. Šioje knygoje dar galėjai stebėtis Gyvojo Vandens Šuliniu, Šaltiniu, Lelija, Mėnuliu, Saule, Uždaru Sodu, apie kurį kalba Salamono Giesmių Giesmė, Dangaus Vartais ir Dievo Miestu; vis tai buvo Mergelės paveikslai.

Brolis Marbodas buvo taip pat vienas iš švelniausių Marijos vaikų.

Jis nuolat dirbdavo statulas.iš akmens, ir todel jo barzda, antakiai ir plaukai buvo balti nuo dulkių, o akys — amžinai ištinusios ir ašarotos; tačiau jis buvo kupinas energijos ir džiaugsmo, nors ir senyvame amžiuje: matyt, rojaus Karalienė globojo savo vaiko senatvę. Marbodas ją atvaizdavo sėdinčią soste; jos kakta buvo apsupta apskritu peilių nimbu. Jis pasirūpino, kad suknelės klostės pridengtų kojas tos, apie kurią pranašas sako: „Mano mylimoji yra kaip uždarytas sodas."

Taip pat jis kartais ją vaizduodavo vaiko bruožais, kupinais gerumo, ir ji atrodė sakanti: „Viešpatie, tu esi mano Viešpats! — Dixi de ventre matris meae: Deus meus es tu (Aš jau iš savo motinos įsčiaus kalbėjau: Tu esi mano Dievas. Psalmė XXI, 11)".

Vienuolyne taip pat buvo ir poetų, kurie lotyniškai rašė prozos kūrinius ir himnus palaimintosios Mergelės Marijos garbei; ten net buvo vienas pikardietis, kuris Mergeles Marijos stebuklus aprašinėjo liaudine kalba ir ritmuotomis eilėmis.

III

Matydamas tokį varžymąsi dėl Marijos garbės kėlimo ir tokią gausią kūrinių pjūtį, Bernabėjas aimanavo dėl savo nemokslumo ir menkumo.

— Varge, skundėsi jis, vaikštinėdamas vienas mažame ir be pavėsio vienuolyno sode, — aš esu labai nelaimingas, negalėdamas, kaip mano broliai, vertingai aukštinti šv. Dievo Motiną, kuriai esu paskyręs savo širdies meilę. Varge, aš žmogus žalias ir neišlavintas: Tavo garbei, Mergele Marija, aš neturiu sukūręs nei pamokančių pamokslų, nei traktatų, puikiai suskirstytų pagal taisykles, nei dailių piešinių, nei tiksliai ištašytų statulų, nei pėdomis sudėstytų ir surimuotų eilių. Aš nieko neturiu, varge!

Taip jis aimanavo ir grimzdo į nusiminimą. Vieną vakarą, kai vienuoliai kalbėdamiesi ilsėjosi, jis išgirdo vieną iš jų pasakojant istoriją apie vieną vienuolį, kuris mokėjo tik rečituoti Ave Maria. Šis vienuolis buvęs paniekintas dėl savo nemokslumo; bet jam mirus, iš jo burnos išėjusios penkios rožės penkių Marijos vardo raidžių garbei, ir todėl buvęs paskelbtas šventuoju.

Klausydamasis šio pasakojimo, Bernabėjas daug kartų stebėjosi Mergelės gerumu; tačiau jis nebuvo šios laimingos mirties pavyzdžio paguostas, nes jo širdis buvo kupina uolumo ir noro kelti garbę savo Poniai, kuri yra danguje.

Tam jis ieškojo būdų ir, negalėdamas jų surasti, kasdien vis labiau liūdo. Vieną rytą, pabudęs visai linksmas, jis nubėgo į koplyčią ir vienas ten išbuvo daugiau nei valandą. Jis tesugrįžo iš ten tik po pusryčių.

Ir nuo šios akimirkos jis kasdien eidavo į šią koplyčią tuo metu, kada ji buvo tuščia; ten jis praleisdavo žymią dalį to laiko, kurį kiti vienuoliai skyrė laisviesiems ir pritaikomiesiems menams. Jis nebebuvo nuliūdęs ir nebesiskundė.

Toks savotiškas elgesys sukėlė vienuolių smalsumą. Vienuolyno bendruomenei kilo klausimas, kodėl brolis Bernabėjas taip dažnai pasitraukdavo pasimelsti.

Viršininkas, kurio pareiga nieko nepražiūrėti savo vienuolių elgesyje, nutarė stebėti išeidinėjimus. Taip vieną dieną, kai jis buvo užsidaręs koplyčioje kaip paprastai, atėjo garbusis viršininkas, lydimas dviejų vienuolyno vyresniųjų pasekti pro durų plyšius, kas dėjosi viduje.

Prieš šv. Mergelės altorių jie pamatė Bernabėją galva žemyn, kojom aukštyn, kuris žongliavo su šešiais variniais rutuliais ir dvylika peilių. Šv. Dievo Motinos garbei jis išdarinėjo tokius triukus, kuriems jis priskyrė daugiausia vertingumo. Nesuprasdami, kad šis paprastas žmogus tokiu būdu rodė savo talentą ir savo sugebėjimą tarnauti šv. Mergelei, abu vyresnieji tai apšaukė šventvagyste.

Viršininkas žinojo, kad Bernabėjo siela buvo nekalta, tačiau jis pamanė jį išėjus iš proto. Visi jie tuojau pasirengė išgabenti jį iš koplyčios, bet staiga jie išvydo šv. Mergelę, nusileidžiančią altoriaus laiptais ir einančią su mėlyna savo apsiausto kloste nušluostyti prakaito, kuris lašėjo nuo jos žonglieriaus kaktos.

Tada viršininkas, parpuldamas veidu į akmens grindis, balsu ėmė kalbėti šiuos žodžius:

— Palaiminti paprastieji, nes jie regės Dievą!

— Amen! — atsakė vyresnieji, lenkdamiesi prie žemės.

Išvertė **JUOZ. TININIS**

Viskas praeina — štai mintis, kuri man daugiausiai padeda pakelti visus gyvenimo nemalonumus.

ŠATRIJOS RAGANA

Ateitininke, arba tu būsi eucharistininkas, arba tavęs, kaip ateitininko, nebus.

PRANAS DOVYDAITIS

Gimtųjų marių pakrantėje

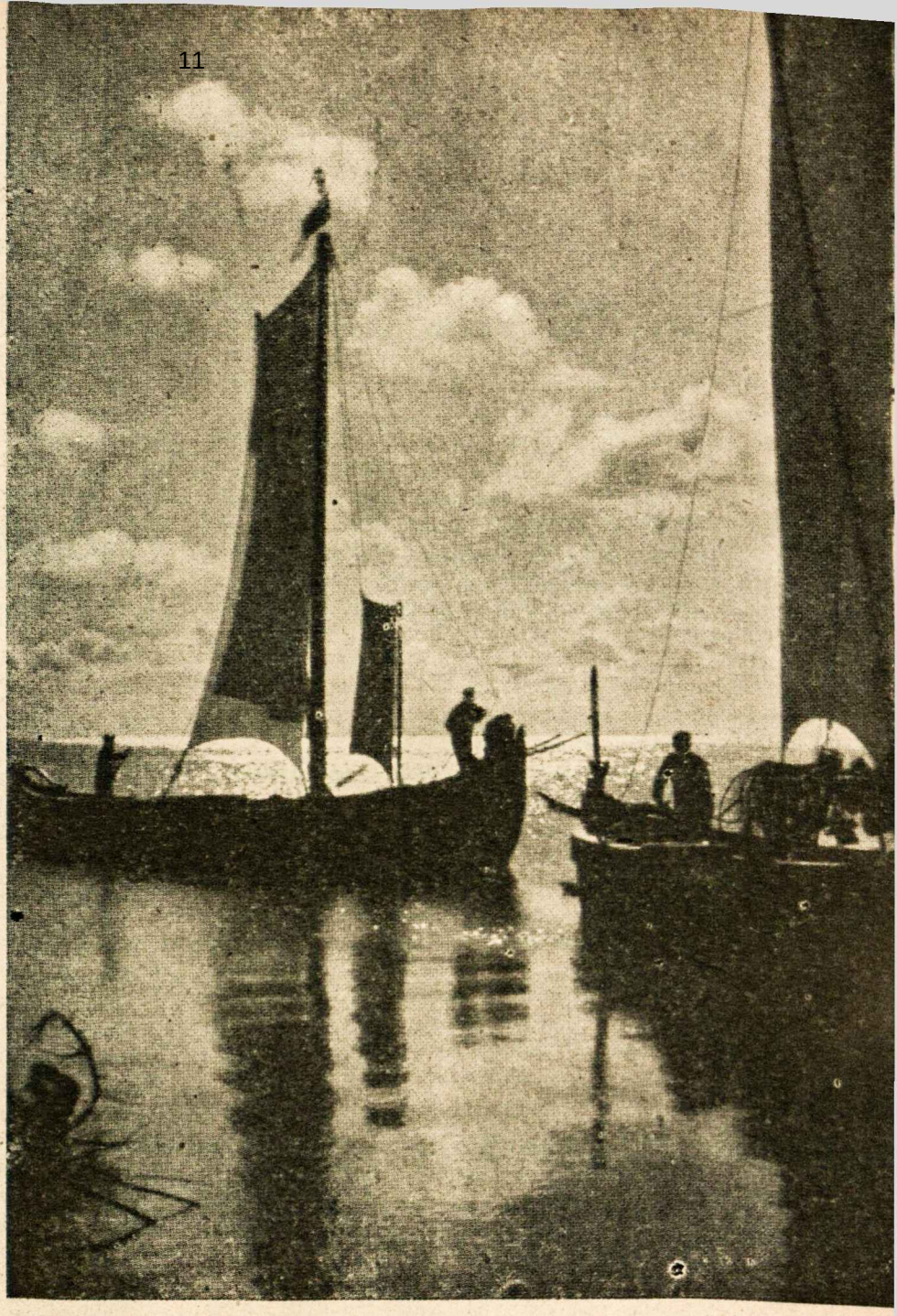

VIOLETA KAROSAITĖ

ILGESIO DAINA

Dažnai dainuoja man palangėj
Atskridęs vėjas iš rytų,
Kad mano tėviškės padangėj
Nėra aušros, nėra žvaigždžių.

Aš aplankiau snieguotus kalnus
Ir troškau dar aukščiau pakilt,
Kur tiėk daug laisvės, tiek daug saulės,
Bet mano krašto nematyt.

Pasigavau aš laisvą paukštę
Ir ją siunčiau virš debesų,
Kad ji, pakilusi į aukštį,
Pažvelgt į kraštą ežerų.

O mielas ir saulėtas krašte,
Gimtinės mano ežerai,
Tik čia mes galime suprasti,
Koks tu brangus mums palikai.

Žuvėdrų šauksmas, irklų šuoliai,
Krantuose šilo melsvuma.
Banga, kaip tvyskantys karoliai,
Ir skambanti džiaugsmu daina... —

Atsiminimai šaukia, moja,
Beeinančiai tremties keliu,
Bet burė skęsta tamsumoje
Ir plaukt toliau nebegaliu.

Šaukiu balsu, rankas iškėlus,
Tėvyne mano, kur esi?
Išmesk man irklą prisikėlus,
Su juo aš vėl tavin irsiu.

JAUNIEJI MŪSŲ DRAUGAI

(Ateitininkų Federacijos Tarybos pirm., einančio Fed. Vado p.
prof. dr. A. MACEINOS sveikinimas Moksleivių Ateitininkų Sąjungos konferencijai)

Šiemetinė Jūsų Sąjungos konferencija vyksta ypatingose aplinkybėse. Trejetą metų blaškęsi po įvairias vietoves, trejetą metų vargę kareivinių pastogėse ir rūsiuose, mes regime artinantis mūsų tremties pabaigą. Tiesa, mes nežinome, kokia šita pabaiga bus: ar mes grįšime savo tėvynėn, ar išsiblaškysime po užjūrio kraštus. Kiekvienu tačiau atveju mums yra skirta neilgai pasilikti šioje ištrėmimo šalyje. Jeigu sugrįšime Lietuvon, mūsų klausimas išsisprendžia savaime: mes vėl įsijungsime į senąjį Ateitininkų sąjūdžio kelią. Mes vėl dirbsime atnaujinti mūsų tėvynei Kristuje, nes po tiekos žaizdų ji tokio atnaujinimo bus ypatingai reikalinga. Grįžimas mums nesudaro jokios problemos.

Tačiau jeigu mus Apvaizda nuvestų į užjūrį, kas įvyks tikrai, jei Lietuvon kelias dar pasiliks užtvertas, tuomet mūsų likimas atsistos visu šiurpumu. Čia mes gyvename arti vienas kito, nes gyvename kolonijomis. Ten mes išsiskirstysime kas sau. Retoje vietoje susitelks kiek didesnis lietuvių ir ateitininkų būrelis. Čia mes esame atskirti nuo svetimtaučių. Ten mes dirbsime ir gyvensime kartu su jais. Čia mes turime kuopas, rajonus ir galop pačią Sąjungą. Kaip visa tai mes ten išlaikysime? O išlaikyti reikės, jeigu nenorėsime ištirpti pilkoje masėje.

Todėl šios konferencijos proga aš ir norėčiau paskatinti Jus, jaunieji Draugai, į ypatingą solidarumą ir į bendruomeninę dvasią. Nepamirškite, kad reikalas rūpintis pragyvenimu padaro žmogų didelį egoistą ir savimylą, kuris neretai užmiršta visus kitus ir mato tik save vieną. Tokių egoistų ir savimylų jau regime nevieną ir čia, kur aprūpinimą gauname iš aukšto. O kiek tokių privis užjūryje, kada kiekvienas bus paliktas pats sau, kada niekas neteiks jokios paramos ir pagalbos. Štai tada ir reikės ypatingo solidarumo. Tada reikės ypatingos bendruomeninės dvasios. Tada reikės ypatingai pergyventi kitą, kaip idėjos draugą, kaip bendro tikėjimo ir bendros tautybės brolį. Tada reikės ypatingai su juo susiartinti, palaikyti tamprius ryšius, kad medžiaginiai rūpesčiai neužstelbtų dvasios reikalų ir nenuskurdintų mūsų idėjos.

Taigi, kai ateis laikas keliauti į Ameriką arkitur, nepamirškite likusių draugų; paimkite jų adresus ir greitai praneškite savo. Nepamirškite Sąjungos Centro ir palaikykite su juo kuo glaudžiausius ryšius. Kur tik susirasite arčiau du, ar trys, ar daugiau, tuojau sukurkite Ateitininkų kuopą. Jeigu nebus arti moksleivių, glauskitės prie at-kų studentų ar prie sendraugių. Tik nepasilikite vieni ir neatsiskirkite nuo bendro ateitininkiškojo kamieno. Organizacijos išlaikymas, kad ir netokios tobulos, kokią dabar turite, bus pirmasis ir pagrindinis Jūsų rūpestis, persikėlus Jums į užjūrį. Pasiruoškite jam jau dabar.

Jūsų ateitininkiškąjį veikimą užjūryje padiktuos pats gyvenimas. Tačiau vieną dalyką jau dabar galima nurodyti; nepamirškite lietuviškosios katalikiškosios spaudos. Priverskite savo tėvelius jums užsakyti katalikišką lietuvišką laikraštį ar žurnalą! Nepasigailėkite šiam reikalui ir patys sutaupyti iš savo mažo uždarbio ar iš savo dovanėlių. Atsiminkite, kad spauda prikėlė Lietuvių tautą tamsiausiame jos istorijos laikotarpyje. Spauda atgaivino jos tautinę sąmonę. Spauda yra tasai įrankis, kuris ją išlaikys ir dabartinėje tremtyje. Būkite tad godūs lietuviškajai katalikiškajai spaudai, nes tik tokiu būdu jūs jausite mūsų tautos pulsą ir liksite gyvi jos kūno nariai.

Antras dalykas, kuris Jūsų laukia užjūrio gyvenime, yra padaryti amžiną ir nesugriaunamą pasiryžimą anksčiau ar vėliau grįžti į Lietuvą. Šiuo metu Jums šitoks paraginimas atrodo net juokingas. Argi gali atsirasti toksai žmogus, kuris, galėdamas, negrįžtų savo tėvynėn? Jaunieji Draugai, gyvenimas yra toks keistas, kad iš jo galima laukti visko. Patyrę ir istoriją žiną žmonės ne be reikalo tvirtina, kad mažiausiai pusė pabėgėlių nebegrįžta į savo žemę. Šitas pavojus gresia ir mums. Ir jūsų nevieno tėvelis įsitaisys kokią nors įmonę ar krautuvę, kurios nenorės palikti; nusipirks ar išsinuomos ūkį, kuris duos nemažą pelną; gaus gerą tarnybą; leis jus į mokslus ir nenorės pertraukti. Visa tai stabdys mūsų tautiečių dalies grįžimą atgal. Bet atsiminkite: tenebūna nė vieno ateitininko, kuris, šių priežasčių suviliotas, išsižadėtų gimtosios savo žemės! Tenebūna nė vieno ateitininko, kuris, išgirdęs mūsų Laisvės Varpo gaudimą, nepakiltų ir nežygiuotų savų sienų linkui! Jūs, moksleiviai ateitininkai, turite būti kviesliai, kurie šauktų visus tėvynėn, šauktų tuos, kuriems tėvynė būtų ten, kur jiems gera gyventi, vistiek ar tai būtų jūsų giminės, ar draugai, ar pažįstami, ar net tėveliai. Visus jūs turite ragінti atgal, kai ateis laikas, ir patys būti pirmieji šiame kelyje. Gaivinkite tad savyje gimtosios žemės pasiilgimą! Mokykitės mūsų krašto istorijos, jos didvyriškų žygių, jos iškentėtų kančių, jos nuveiktų darbų, kad iš garbingos praeities pasisemtumėte tvirtybės svetimoms pagundoms nugalėti ir savoms dorybėms išugdyti!

Vadinasi, kuo tampriausias ryšys tarp savęs ir kuo karščiausias Lietuvos pasilgimas yra tie du pagrindiniai uždaviniai, kuriuos jūs netolimoje ateityje turėsite pradėti vykdyti, gal nevisi iš karto, bet turbūt nemažas skaičius, o galų gale ir visi. Labai galimas daiktas, kad ši konferencija Vokietijoje yra paskutinė. Labai galimas daiktas, kad kita jau bus sušaukta Amerikos žemyne. Jeigu tad išgirsite Jūsų Vadų kvietimą, meskite visus darbus ir kilkite kad ir už tūkstančių kilometrų pas savo idėjos brolius, kad bendroje šventėje atnaujintumėte savo dvasią ir savo pasiryžimus.

PO VASAROS ALPIŲ DANGUMI

(1948. VII. 29. — VIII. 5.)

ANTANAS SABALIAUSKAS

TREČIOJI MAS KONFERENCIJA VOKIETIJOJE — STOVYKLOS DŽIAUGSME IR DARBE — SAMBŪRIO MAISTAS: DIEVIŠKOJI DUONA IR PARTIZANŲ DAINOS — ŽVAKUTĖ ANT PARTIZANO KAPO — KELIĄ MENININKAMS IR SPORTININKAMS — PO KARALIŲ PILIS IR ŠVENTNAMIUS

Neaiškaus rytojaus slegiami ir tremties varginami, mūsų moksleiviai kovoja su gyvenimu. Emigracijos išvakarėse, medžiaginiame nedatekliuje, jie nenusimena ir nepavargsta.

Šitokiu tai momentu moksleiviai ateitininkai suvažiavo į savo metinę konferenciją Garmische. Jau iš vakaro atvyko būriai kuopų atstovų ir šiaip dalyvių, pasiilgusių ateitininkiškojo susibūrimo. Vieni važiavo veltui, kiti — puse kainos, o dar kiti pilnus bilietus sumokėjo. Suvažiavo iš visos Vakarų Vokietijos: čia ir netolimas kemptenietis lagaminus taisosi, o šalia jo — hamburgiškiai lovas klojasi. Žodžiu, jaunatviškas veržlumas ir idealizmas viską nugalėjo: suvažiavimas prasidėjo.

Sambūris buvo dvejopas: konferencija ir stovykla. Įgaliotieji kuopų atstovai posėdžiavo, sąjungos reikalus svarstė, o kiti dalyviai-stovyklavo arba posėdžių klausėsi. Juk visiems įdomu, kas per tuos metelius nuveikta.

Konferenciją pradėjome 29 d. rytą šv. Mišiomis stovyklos koplyčioje. Visi dalyviai priėmė šv. Komuniją. Iš jaunų krūtinių veržėsi skambios giesmės ir tylios, jautrios, karštos maldos: už tėvynę, ateitininkiją ir visą pasaulį.

Po pusryčių pirm. konf. posėdį atidaro savo kalba MAS Centro Valdybos pirm. stud. Vyt. Žvirzdys. Jis paminėjo, kad ypatingu momentu susirenkame: emigracijos išvakarėse. Sveikino visus, nugalėjusius kliūtis ir atvykusius į šį gražų Alpių kampelį.

Po to suvažiavimas išsirinko darbo prezidiumą, kurį sudarė: J. Spurgis (Memmingenas), A. Sabaliauskas (Eichstättas) — pirm. ir R. Nasvytytė (Schw. Gmünd), Z. Savickaitė (Hanau), R. Štuopytė (Eichstättas) ir J. Kananavičius (Kemptenas) — sekr.

Suvažiavimas išklausė C. Valdybos (V. Žvirzdys ir J. Šeškevičius) ir Rev. Komisijos pirm. Dr. P. Kisieliaus pranešimų. Tada paaiškėjo, kokie sunkūs idealo siekėjų keliai ir kokiu ryžtu tie siekėjai eina. Sužinojome ir įvairių organizacinių dalykų: narių skaičius auga, nemaža jau už jūrų marių. Įsteigtas Socialinis Skyrius, kuris rūpinasi moksleivių šelpimu ir turi ryšius su kitomis katalikų organizacijomis. Įkurtas ir Užsienių Skyrius. Užmegztas ryšys su U.S.A., Anglijon ir Kanadon emigravusiais at-kais. Darbo įdėta daug, vargo daug, bet ir vaisiai džiugina. Džiugina, matant idealo meilę ir pasiryžimą.

Iš atskirų rajonų vadovų pranešimų sužinojome, kad beveik visi rajonai leidžia savo laikraštėlius: Eichstättas „Mūsų Žygius“, Augsburgas — „Spindulius“, Hanau — „Ateities Spindulius“, Hamburgas — „Jaunystės Aidą“, rengia studijų dienas, suvažiavimus, literatūros-meno vakarus. Po to kuopų atstovai padarė savo pranešimus apie kuopų veiklą atskirai.

Paskui vyko diskusijos įvairiais veikimo klausimais. Buvo aptarti religiniai, socialiniai, organizaciniai ir kt. klausimai.

Taip slinko darbo ir džiaugsmo dienos. Konferencijos metu įvyko iškilmingas posėdis stovyklos salėje, kur suvažiavusius sveikino į garbės prezidiumą pakviesti: At-kų Fed. Tarybos narys prof. dr. Z. Ivinskis, At-kų Fed. gen. sekr. V. Natkevičius, Sendraugių At-kų C. V-bos pirm. dr. V. Vilimas, skautų vyr. dv. vadas kun. dr. Vaišnora. Be to dar gauta sveikinimų iš J. E. vyskupų V. Brizgio ir V. Padolskio, J. Pr. šv. Sosto Delegato kan. F. Kapočiaus, VLIK pirm. kun. M. Krupavičiaus, At-kų Fed. Tarybos pirm. prof. A. Maceinos, Stud. At-kų C. V-bos, Sendraugių skyrių ir kt.

Konferencija išrinko naujus vadovaujamuosius organus ir priėmė naujojo MAS statuto projektą. Pagal šį statutą Moksl. At-kų S-ga veikia visame pasaulyje. Priimtos rezoliucijos: 1. Pagilinti religinį at-kų gyvenimą, 2. rūpintis tautiškumo išlaikymu, 3. kreipti daugiau dėmesio į socialinį gyvenimą, 4. remti spaudą ir 5. dar daugiau dėmesio kreipti į ideologinį narių įsisąmoninimą. Suvažiavimas sveikino: kovojančią Lietuvą, Jo Šventenybę Popiežių Pijų XII, tremtinius vyskupus, Tautinį Delegatą, VLIKą, Pax Romana, Amerikos vyčius, tautinę skautų stovyklą Mittenwalde ir kit.

Šitaip buvo atlikta konferencinė dalis. Stovyklos gyvenimas virte verda. Čia sportininkai krepšinyje, tinklinyje varžosi, čia literatai rašo konkursinius rašinėlius ar literatūros vakarui ruošiasi. Skamba dainos tų, kurie Lietuvoje kovoja, savo sunkią dalį pasakoja... Visa taip nuteikia, kad rodos matai būrį moksleivių į žiaurų mūšį išeinančių, jazminus, kryžių ir motinėlę paliekančių...

Ta mintimi konferencijoje prof. J. Brazaitis skaitė paskaita tema: „Jaunimo įsipareigojimai kovojančiam kraštui.“ (spausdiname. **Red.**) Salėje pasidaro tylu, lyg kape: jaunimas klausosi profesoriaus žodžių, kada jis pasakoja apie brolį ateitininką, bunkeryje žūvantį su „Marija Marija“ lūpose, arba apie karo kapelioną, kuris netoli laikydamas paruoštą re-

---

Šito tad ypatingo solidarumo ir šitos nenuilstamos meilės savam kraštui aš ir norėjau Jums palinkėti šios konferencijos proga. Susirinkę nuostabios gamtos kampelyje, apsvarstę savus organizacinius reikalus, pasilsėję ir susiartinę tarp savęs, Jūs grįšite atgal į savo stovyklas ir rengsitės aniems tolimiesiems uždaviniams. Tegul tad ši bendra nuotaika Jus telydi visą tolimesnį kelią ligi kitos konferencijos durų. Tegul ateitininkiškas bendruomeniškumas, atremtas į mūsų dalyvavimą Bažnyčioje, tame Mistiniame Kristaus Kūne, nenublunka ir neišyra vistiek, kur mes būtume, ir kokį darbą dirbtume. Mes liksime ateitininkais, tai yra, kovotojais už savo Dievą ir už savo Žemę.

VASARA VAIZDUOSE

1. Kalnuose „sėdinčių“ ir „kopiančių“ grupės ilsisi prieš nekruviną „karą“.

2. Klasikos pavėsy, bavarų karaliaus Liudviko II Linderhofo pilies sode.

3. Senoji ir naujai išrinktoji MAS vadovybė kartu su rajonų vadovais ir At-kų Federacijos Tarybos nariu prof. Z. Ivinskiu (sėdi pirmas is kairės); toliau: R. Šomkaitė, Vyt. Žvirzdys, dvasios vadas kun. P. Patlaba; stovi: A. Mažulis, J. Grušauskas, Pr. Činkus, A. Petkauskas, T. Česnaitė, Z. Kungys, Pr. Joga, J. Šeškevičius ir J. Norkaitis.

4. Darbo salėj konferencijos metu paskaitą skaito prof. J. Brazaitis.

5. Šiauriečiai stovyklautojai Horneburge su savo svečiais.

6. Bendras konferencijos dalyvių ir stovyklautojų Garmische vaizdas: daug saulės ir linksmumo. Svečių tarpe: direkt. I. Malinauskas, prof. Z. Ivinskis, rašytoja VI. Prosčiūnaitė-Brazaitienė, prof. Brazaitis, Garmischo gimn. dir. dr. Januškevičius, At-kų Sendraugių S-gos pirm. dr. VI. Viliamas ir kt.

Nuotr. kun. J. Panavo ir kt.

volverį, šv. Mišias aukoja... Vienas kitas nubraukia ašarą...

Išvados aiškios: mes turime aukotis tautai, kaip mūsų broliai.

Be to rašytoja Vl. Prosčiūnaitė skaitė mergaitėms paskaitą, tema: „Mergaitė prieš naująją šeimos problemą“ ir prof. I. Malinauskas berniukams tema: „Vyriškumas ir jo formavimas tremties sąlygose.“ Dr. P. Kisielius padarė pranešimą apie dabartinę padėtį Lietuvoje.

Kiekvieną dieną pradėdavome mankšta ir šv. Mišiomis. Vakarais vykdavo vakarinės pamaldos lauke. Ir kai vieną vakarą jaunimas susirenka prie papuošto miške partizano kapo, visi meldžiasi už tuos tūkstančius artojėlių — herojų, kurie savo jaunystę ant tautos aukuro padėjo ir Kristaus vardą minėdami žuvo. MAS Dvasios Vadas kun. P. Patlaba ant kapo uždega žvakelę, — ši mirga ir plazdena, lyg jaunoji partizano siela, iš šaltojo kapinyno išsiveržti norėdama...

„Suteik, jiems, Viešpatie, dangaus karalystę...“ skrenda maldos žodžiai į aukštybes.

Pagaliau sekmadienį įvyksta literatūros-meno vakaras. MAS emblema papuoštoje scenoje reiškiasi ateitininkai-menininkai. Čia ir Kempteno pianistai, baletas, Schw. Gmünd jaunieji šokėjai, užkariavę publikos simpatijas, čia ir visa eilė jaunųjų plunksnos darbuotojų: V. Karosaitė, D. Vėlavičiūtė, A. Kasulaitis, A. Sabaliauskas, kurie skaitė savo rašinėlius. Reikia pridurti, kad Garmischo visuomenė tai atitinkamai įvertino. Buvo pravestos ir sporto varžybos.

Turėjome ir pramogų: aplankyta visa eilė žymesniųjų vietovių: Ettal vienuolynas, kurį statė Liudvikas Bavarietis, kovojęs Lietuvoje, kryžiuočių pusėje, Oberammergau miestelio Kristaus kančių, vaidinimų vietą, kur bandėm salės akustiką „Alyvų Daržely“ scenoj giedodami, karaliaus Liudviko pilis Linderhofe etc. Popiečiais kopėme į kalnus, landžiojom po tarpeklius, maudėmės ežeruose ir... po žaibuojančiais debesimis. Fora vakarų surengėme tautinius linksmavakarius, žaidėme tautinius žaidimus ir šokom tautinius šokius. Vakarais pasirodydavo juokų laikraštis „Zugspitzo Dagilis“, kuris savo dygliais ne vienam bakstelėdavo (Red. A. Sabaliauskas. D. Staniškis, Kananavičius).

Taip netruko praslinkti tos kelios džiaugsmo, darbo ir ryžto dienos. Rugpjūčio 5 d. rytą, — pasistiprinę šv. Komunija: vieni pusiau ketvirtos ryto metą, kiti pusiau šeštos, treti septintą ir t. t. — išsiskirstėme po vokiškus traukinius, nežinodami, kada vėl susitiksim...

ŠIAURIEČIAI STOVYKLAUJA HORNEBURGE

JAUNIMO DŽIAUGSMAS — ATEITININKO TEISMAS — SPORTO VARŽYGOS IR KITI NEMAŽIAU ĮDOMŪS DALYKAI

Š. m. liepos men. 5—13 d. šiauriečiai suruošė anglų zonos moksleivių at-kų stovyklą Horneburge, YMCA — YWCA namuose. Ta stovykla buvo suruošta Hamburgo rajono vadovybės rūpesčiu. Joje dalyvavo apie 120 moksl. at-kų iš įvairių kuopų. Gausumu vyravo Spakenbergo Vysk. A. Baranausko vardo ir Gross Hesepės kuopos. Dalyvavo dar Oldenburgas, Hanoveris, Dedelstorfas ir Liubekas. Buvo atvykę ir beveik visų kuopų globėjai.

Kiekvieną rytą būdavo iškalusoma šv. Mišių pačių stovyklautojų įrengtoje koplyčioje. Vakarines pamaldas pravesdavo atskiros kuopos. Maldas kurdavo patys moksl. at-kai.

Stovyklos metu skaityta gana daug paskaitų. Jas skaitė: Kun. Kireilis, Krikščiūnienė, C.V. atstovas J. Šeškevičius — „dėdė Juozas“, Klein Wittensee gimn. dir. K. Mockus, Petrauskas, Spakenbergo gimn. dir. Kavaliauskas, kun. V. Dabašinskas, prof. P. Gruodis. Iš jų jaunimas pasisėmė daug dvasinės naudos.

Buvo surengtas ir ateitininko teismas. Jame turėjo progos pasireikšti būsimieji teisininkai. Pasirodo, kad kai kurie jų yra tikrai gabūs. Atkaklų kaltintoją Gailevičių ir dar atkaklesnį gynėją Manelį teko net apdovanoti. Pravesti ir du pavyzdiniai susirinkimai. Kuopos bendrą susirinkimą pravedė spakenbergo kuopa, o būrelio — Groß Hesepės vyr. berniukų būrelis.

Įvairios paskaitos, susirinkimai, teismas — tai vis nuolatinio sėdėjimo ar ramaus laikymosi reikalaują dalykai. Kadangi ateitininkų tarpe buvo nemaža sportininkų, tai buvo surengtos įvairios rungtynės. Krepšinį žaidė Spakenbergas su Gross Hesepe ir laimėjo rezultatu 72 : 14. Orinyje spakenbergiečiai pasirodė esą silpnesni ir čia laimėjo Gr. Hesepė. Berniukų stalo teniso varžybose nugalėtoju išėjo spakenbergietis Vaitkevičius, mergaičių — taip pat spakenbergietė Asta Brakaitė.

Meninė programa taip pat nebuvo užmiršta. Dedelstorfo mergaitės pašoko keletą tautinių šokių ir žaidimų, hesepiečiai pastatė vaidinimėlį iš mokinių gyvenimo, oldenburgietės mergaitės padainavo liaudies dainelių, Hanoverio viena ateitininkas parodė labai įdomų dalyką su „blusa“, Spakenbergo tautinių šokių grupė ir mergaičių kvartetas taip pat atliko keletą dalykų.

Įdomiausias dalykas buvo jumoristinis laikraštis „Svirplys“, kurį redagavo studentai Augustinavičius ir Norvila.

Paskutinę dieną programa buvo perkrauta. Paskutinį kartą nuleidom vėliavą. Nusifotografavom. Vėl susirinkom į tą salę, kurioje ir susipažinom, atsisveikinimui. Buvo išdalintos dovanos pirmas vietas laimėjusiems. Įvairių konkursų pirmosios vietos paskirstytos sekančiai: maldų konkurso I vietą laimėjo Dedelstorfo kuopa, krepšinio rungtynėse - Spakenbergo kuopa, orinio - Gr. Hesepės kuopa, tautinių šokių ir kuopų pasirodymuose — spakenbergiečiai. Gr. Hesepės ir Spakenbergo kuopos apdovanotos už pavyzdinius susirinkimus; atkaklusis gynėjas ir puolėjas iškalbos konkurso laimėtojas R. Adomaitis ir st., tenise laimėję pirmas ir antras vietas gavo dovanas.

Po to stovyklos dvasios vadui kun. Krasauskui, Hamburgo rajono vadovui stud. Ašokliui ir stovyklos vadovui stud. Petkauskui buvo uždėti vainikai. Jie visi tarė savo žodį. Paskutinį kartą pasireiškia „Svirplys“. Prasideda šokiai ir žaidimai. Nors ir šokam, tačiau kažko liūdna. Gal jau daugiau nebesusitiksime panašioj stovykloj, gal išsisklaidysime po užjūrius, gal jau iš viso matomės paskutinį kartą. Tas mintis dar papildo C. Valdybos atstovo „dėdės Juozo“ žodžiai. Jis kalba tikrai liūdnai. Dar vieną liūdnumą atneša mums Hamburgo rajono vadovo stud. Ašoklio atsisveikinimas. Tikrai nuoširdžiai jo gailimės, nes jis daug buvo pasidarbavęs mūsų labui. Jo vieton paskirtas stud. Petkauskas. Tikimės. kad ir jis bus toks, kaip jo pirmtakas.

Tolimesni atsisveikinimo žodžiai vos ne ašaras spaudžia.

D. ALEKSANDRAVIČIŪTĖ.

J. E. Arkivyskupas
J. Skvireckas

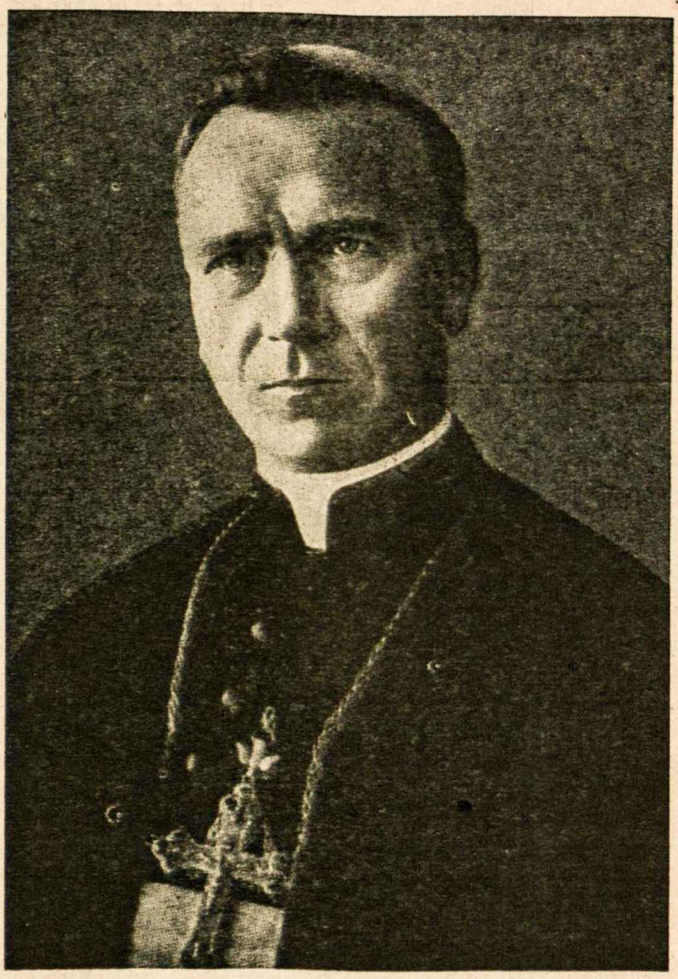

J. E. Arkivyskupo J. SKVIRECKO JUBILIEJUS

Ruduo — derliaus metas. Gražiu supuolimu šį rudenį, rugsėjo 18 d., mūsų Ganytojas J. E. Arkivyskupas J. Skvireckas šventė savo žemiškojo derliaus šventę — 75 m. jubiliejų. Jis — šiaurės aukštaitis (nuo Linkuvos), mokęsis Panevėžyje, Kauno Kun. Seminarijoje, Peterburgo Dvasinėje Katalikų Akademijoje, kurią baigė teologijos magistro laipsniu. Vėliau kapelionas savo jaunystės mieste Panevėžy, dar vėliau — profesorius Kauno Kun. Seminarijoje. Nuo 1919 m. Kauno vyskupas pagelbininkas ir nuo 1926 m. Kauno Arkivyskupas — Lietuvos Metropolitas.

Brangus Lietuvai J. E. Arkivyskupas daugeliu atžvilgiu. Vienas iš jų - jis yra vyskupų: Giedraičio, Valančiaus, Baranausko tradicijų ir darbų tęsėjas — yra išvertęs visą šv. Raštą (Senąjį ir N. Nestamentą) į mūsų gimtąją kalbą. Tą darbą pradėjo dar jaunas profesorius būdamas — Kaune. Jis taip pat šitų išminties knygų populiarizatorius, norėjęs padaryti ją kiekvieno lietuvio nuosavybe. Deja, okupacijos tą darbą sutrukdė. Kaip Metropolitas, jis vadovavo visam religiniam mūsų tautos gyvenimui. Ir čia jo nuopelnai dideli. Mums, atkams, jis, Jubiliatas Arkivyskupas, ypač brangus dar ir tuom, kad mus visais laikais yra palaikęs, skatinęs mūsų dvasią, gynęs nuo neteisingų valdžios puolimų, besąlyginai globojęs at-kus persekiojimo metais. Po jo globojančia ranka moksl. at-kai slaptaisiais veikimo metais (1930—40) buvo išaugę į didžiausią mokslus einančio jaunimo organizaciją, sutelkusią per 11000 narių. Ir tremtyje J. E. Arkivyskupas su ateitininkais yra palaikęs gyvą ryšį, domėdamasis jų gyvenimu, parašydamas sendraugiams ir moksl. at-kams laiškus (MAS C. Valdyba yra laišką išspausdinusi. Red.)

Šiuo metu J. E. Jubiliatas gyvena Austrijoje, Tirolio kalnuose ir dirba toliau prie šv. Rašto vertimo, jį tobulindamas ir taisydamas. Būdamas tremty, yra taip pat įvairiomis progomis gynęs Lietuvos laisvės bylą ir tremtinius. Jo globojamas dirba ir lietuviškasis šalpos „Caritas".

Mūsų Ganytojui prašome Kūrybos ir Gyvenimo Viešpatį nepailstančių ir ilgų metų.

V. P.

SESUTĖS IR BROLIUKAI ATEITININKAI,

Mes dar gerai prisimename aną laimingai išgyventą laiką tėvynėje, savų kaštanų pavėsyje, pavasario pievose, varpas lig žemės lenkiančių javų laukuose ar jaukiam, mielam, nors ir neprabangingam, lietuviškam mieste, savo tėvų nameliuose, rūpestingos motulės globoje. Kietas ir žiaurus gyvenimas mūsų tuomet nepasiekė ir jaunatve džiūgaujančios širdies neslėgė, nes motina dengė mus savimi nuo visa, kas galėtų šešėliu mūsų veidą pritemdyti, tėvas rūpinosi, kad be rūpesčių gyventume ir vargo nepažintume.

Visa, ką mes matėme, buvo gražu, gera ir mus džiugino.

Su pagrindu poetai anas dienas „nerūpestinga jaunyste" vadino. Bet patiko Apvaizdai siųsti mums bandymo metą. Į mūsų tėvų žemę slinko visa naikinanti audra ir mes pajutome esą bloškiami iš savųjų namų.

Žygiavo svetimos kariuomenės, griaudė patrankos, tratėjo kulkosvaidžiai, iš lėktuvų krito bombos: trukšmas ir mirtis supo mus.

Ir tik kai visa nutilo, susivokėme beesą svetimam krašte, atskirti nuo tėviškės, draugų, savųjų, o ne vienas ir nuo tėvų...

Tremtis yra sunki kiekvienam moksleiviui, juo sunkesnė tiems, kurie turi patys rūpintis savo kasdienine duona, rūbu ir t. t. Daugelis moksleivių reikalingi tiek moralinės, tiek materialinės paramos.

Moksleivių Ateitininkų Sąjunga, norėdama padėti vargstantiems moksleiviams, įsteigė Socialinį Skyrių.

Socialinis Skyrius darė ir darys visa, kad sunkų gyvenimą palengvintų. Bet, šiam darbui vien skyriaus pastangų permaža. Mes kviečiame talkon **VISUS.** Paduokime vienas kitam ranką, išmokime artimo nelaimę padaryti savosios širdies skausmu. Pamatykime, kas mūs pagalbos reikalingas ir niekam jos neatsakykime. Padėkim, kuo galėdami: malda, paguodžiančiu žodžiu, darbu, patarimu, net paskutiniu duonos kąsniu pasidalykime.

Pagelbėkim savo draugams moksle, lankykime ligonius, talkininkaukime gausių šeimų motinoms, pasirūpinkime seneliais, invalidais ir visais kitais, kurie, gyvenimo priblokšti, nepajėgia savęs aptarnauti. Žodžiu, ugdykime socialinę savisąmonę, studijuodami socialinius klausimus, organizuotu būdu teikdami visokeriopą socialinę pagalbą visiems: stebėdami, spręsdami ir vykdydami. Nepamirškime ir išvykusių draugų. Daugelis jų gyvena visai tarp svetimųjų, siųskime jiems spaudą, suvažiavimų nuotraukas, palaikykime ryšį laiškais.

Kreipiamės ir į Jus, Broliukai ir Sesutės, kurie jau palikote tremtinių stovyklas ir išvykote sunkiu darbu sau duonos pelnytis, nepamirškite čia likusių savo brolių. Jie likosi toliau mokytis ir ryžtasi nugalėti visas kliūtis, kad baigtų gimnaziją, ar metus aukščiau pakoptų. Jie mokosi ne vien sau, bet ir savajam kraštui. Koks čia likusiųjų gyvenimas (po pinigų reformos dar pasunkėjo), Jūs žinot geriau nei kas kitas. Nepagailėkite, kad ir labai sunkiai pelnyto uždarbio bent mažą dalelę paskirti jiems. Paremkite bent vieną iš savo draugų betarpiai ar per Socialinį Skyrių. Paprašykite paramos ir iš tautiečių bei svetimtaučių, pas kuriuos nuvykote. Te nebūna nei vieno ateitininko-ės, kurs nesirūpintų padėti tremtyje likusiems broliams. Savaisiais rūpesčiais drąsiai kreipkitės į mus, kuo galėsim padėsim.

Kibkime į darbą visi, tiek čia gyvenantieji tiek išvykusieji. Susijunkime į vieną bendrą šeimą ir įjunkime į ją visus, kurie mūsų paslaugos reikalingi. Padarykime visa, kad mūsų brolis pajustų bent dalelę tos šilumos, kurią jis kitados patirdavo iš savo motinos. Neskaitykime savo pareigą artimui atlikę, jei vieną kartą kuo nors jam padėjome, bet pagelbėkim jam visur ir visuomet, kad Kristus, kai tu, šio pasaulio tremtiny, grįsi į amžiną tėviškę, galėtų tarti: Buvau alkanas ir tu papenėjai mane, ligonis ir aplankei mane...

Į darbą! **Su meile ir rūpesčiu**
Jūsų
SOCIALINIO SKYRIAUS VEDĖJAS

MAS Konferencijos, įvykusios 1948 m. liepos mėn. 29—30 d. Garmische (Vokietijoje),

NUTARIMAI

1. **Konferencija konstatavo, kad moksleiviai at-kai yra pakankamai aktyviai įsijungę į religinį gyvenimą. Konferencija tačiau ragina ateityje stengtis dar labiau tą religinį gyvenimą pagyvinti ir praturtinti jį įvairiomis liturginio gyvenimo formomis.**
2. **Konferencijoj išryškėjo, kad moksleiviai at-kai rūpinasi mūsų tautinių papročių bei tradicijų išlaikymu. Moksl. at-kai pasižada visur ir visada įsijungti į kovą dėl Lietuvos laisvės, tinkamai reprezentuoti savo tautą ir nenuleisti rankų tolimesnėj kovoj už mūsų tėvynės išlaisvinimą. Solidarizuodami su kovojančiu kraštu, at-kai ir šokius organizuoja tik kaip papildomą kultūrinių programų dalį, ypatingai iškeldami lietuviškus šokius bei žaidimus.**
3. **Moksl. at-kai yra nepakankamai supratę socialinio klausimo svarbą ir todėl, kiek sąlygos leidžia, stengiasi jungtis į socialinį bendruomenės gyvenimą. Jie ryžtasi kasdieniniame gyvenime pagelbėti savo artimui konkrečiais darbais ir medžiagine parama, organizuotai padėti savo idėjos broliams ir kitiems moksleiviams moksle. Ypatingą dėmesį atkreipia į išemigravusius savo brolius, palaikydami su jais glaudų ryšį ir paremdami lietuviška spauda.**
4. **Paskiri rajonai turi savo laikraštėlius ir vieną bendrą laikraštį, leidžiamą Centro. Pasiryžta ir toliau leisti rajoninius laikraštelius, o taip pat ir bendrąjį visiems ateitininkams moksleiviams — „Ateitį". Atkai moksl. įsipareigoja remti savo spaudą materiališkai, o dar labiau aktyviai joje bendradarbiauti.**
5. **Konferencija konstatavo, kad organizacinis veikimas atskirose kuopose yra patenkinamas. Iškeltas reikalas dar labiau susidrausminti savo tarpe, palaikyti glaudesnį kuopų ryšį su Centru, įsteigti tėvų ratelius. Konferencija skatina dar labiau įsisamoninti ateitininkiškąją ideologiją.**

Mūsų JAUNIESIEMS

DANUTĖ VĖLAVIČIŪTĖ

VĖJŲ PILYJE

Žemėje lijo. Lijo rytą, per pietus ir vakare. Diena iš dienos. Mokinukai širdo, kad jų atostogos eina niekais, ūkininkai — kad javai gali supūti, o sena močiutė, kurios visas turtas buvo daržiukas, — kad jos svogūnai peraugs. Ji išėjo į lauką, pažiūrėjo nusiminusi į pradėjusius gelsti svogūnų laiškus ir ištarė: „Kad tave kur katės užpiautų, lietuti!“ Vargšė močiutė: jeigu ji žinotų, kas dedasi Lietaus Varinėtojo pilyje, nesirūpintų taip labai savo reikalais.

Labai toli, už devynių kalnų, debesis remiančių, ir septynių giliausių ežerų yra dielė, pilka pilis. Iš erdvės, kur debesys plauko, į pilį veda siauras takas tarp uolų. Ant uolų auga dygūs kaktusai ir braižą vijokliai. Niurus tas takas, kaip ir pilko akmens pilis, bet užtat čia gyvena ir skraido labai vikrūs ir linksmi gyventojai. Čia yra vėjų pilis. Aukščiausioje pilies salėje, ant akmeninio suolo sėdi senas, barzda, nusitęsusia iki žemės, vėjas, daugybės pasiuntinių supamas. Tai yra daug save gyvenime matęs, daug debesų išvarinėjęs, labai sumanus, bet jau pasenęs šios pilies valdovas, vėjų karalius — Pūtėjų — Pūtėjas. Ir niekas nėra taip puikiai valdęs vėjų, kaip jis. Šiandien jis pyksta. Na, bet ir yra ko pykti: jo nepaklausė! Ir kad dar kas nors iš didžiųjų, o tai pats mažiausias vėjūkštis — Siaustutis. O viskas įvyko štai kaip: valdovas buvo įsakęs vėjams tol tupėti namie, kol sulauks dvylikos metų (tada, mat dumplės esančios pakankamai tvirtos). Taigi, sėdi namie mažiukai ir dūsauja, nes labai nori paskraidyti pasaulyje. Tūno ir Siaustutis, kurs visas drebėti dreba iš noro pasiausti. Pagaliau nebeiškentė: šiandien, pamatęs tolumoje auksinę saulę, siauruoju taku išskrido į erdvę. Išskrido ir nustebo: taip puikiai atrodė nepažįstamas slėpiningas pasaulis: mėlyname ore suposi melsvai balti, auksiniais kraštais debesų kamuoliai, o apačioje blizgėjo kalnų sniegas, žibėjo ežerai, žalių miškų vainikais supami, kalnų papėdėse prisiglaudę tūnojo miestai su daugybe bokštų, kuriuos auksino spinduliukai; per miestus ritosi — vijosi sidabrinės upių juostos, o kiek toliau — bangavo mėlyna jūra.

Siaustutis buvo sužavėtas: jo širdukė prisipildė tokio didelio džiaugsmo, kad jis kaip akmuo nusileido į artimiausią jūrą ir pradėjo pūsti: bangoms keteras šiaušti, vaikyti žuvėdras, supti žvejų laivelius... Linksminosi!

Tuo metu vėjų karalius vos pabudo. Jis pamigo, todėl ėmė skubiai davinėti įsakymus:

— Tu Šiaury, skubėk į Baltąsias mares, Ryty skrisk į Naująjį Pasaulį, Šiaurūnas, Vakaris ir Ramuolis marš į kitas jūras, o likę — medžiams kasų šukuoti.

Skubiai išskrido vėjai-linksmi, pasiūžaudami... Šiaurūnas nuskrido į artimiausią jūrą. Nespėjo jis nusileisti pusės kelio, o jau išvydo bangas, išgirdo žuvėdrų klyksmus.

— Man čia nėra ko veikti, — tarė pats sau, — bet valdovui reikia pranešti, kad čia jau nuo užnaktų kažkas šeimininkauja, — ir nuskrido atgal į vėjų pilį.

Suraukė Pūtėjų — Pūtėjas savo kaktą, išgirdęs kas yra įvykę, ir piktai prabilo:

— Kas nors yra be mano įsakymo išskridęs!

Tuo metu į kambarį įlėkė mažutis vėjelis — Bailutis.

— Valdove, Siaustučio nėra! Visur ieškojom, bet jo nėra! — cyptelėjo ir kulverčiom išnyko, pastebėjęs rūstų veidą.

Tada valdovas tarė:

— Skrisk Šiaurūne, į mares ir atnešk Siaustutį, o paskui įmesk jį į patį giliausią rūsį.

Taip Siaustutis buvo grąžintas namo ir dar blogiau — uždarytas į rūsį. Jis verkė ir pūtė iš pykčio į akmenines sienas, bet tas nieko nepadėjo. Tada pradėjo gailiu balsu maldauti:

— Vėjai, išvaduokite mane! Ten, pasaulyje, taip skaidriai žalsva jūra žiba, ir saulė puškenasi žaliame vandeny, ten neramios žuvėdros, it vėjų dukros, klykia, ten geltonkasės merginos renka marių dovanas, o debesys plauko švelnesni už saulės mylavimus... Vėjai, leiskite mane ten, man čia per ankšta ir per trošku, man širdis plyš iš ilgesio, — verkė mažiukas.

Buvo jau vakaras, ir vėjai ilsėjosi pilyje. Jie girdėjo savo draugo raudą ir jiems pagailo jo. Tas gailesys buvo toks didelis, kad jie nutarė visai griežtai prašyti valdovą pasigailėjimo. Bet šis buvo nepalenkiamas. Tada vėjai susitarė neskristi kitą rytą į pasaulį, o kentėti kartu su Siaustučiu.

Ir žiūrėkit, kas tada atsitiko!

Rytą valdovas nebeturėjo kam įsakinėti. Tada atsikėlė senasis nuo sosto ir tarė sau:

— Na, nieko. Dirbsiu aš pats vienas, o tvarka turi būti...

Bet viena bėda ne bėda! Juodieji šiaurės debesys, išgirdę per arus apie vėjų nesutarimus, labai nudžiugo ir ėmė plaukti į žemę:

— Nors kartą prisiišdykausim, — murmėjo ir skrido.

Na, ir pradėjo dūkti: leidosi žemyn, vėl kilo, gaudė vienas kitą... O buvo jų daug!

Žemėje prasidėjo lietus. Lijo diena iš dienos. Gėlės bailiai susigūžė ir nuleido galveles, paukštyčiai sulindo į lizdukus, mokinukai pradėjo širsti...

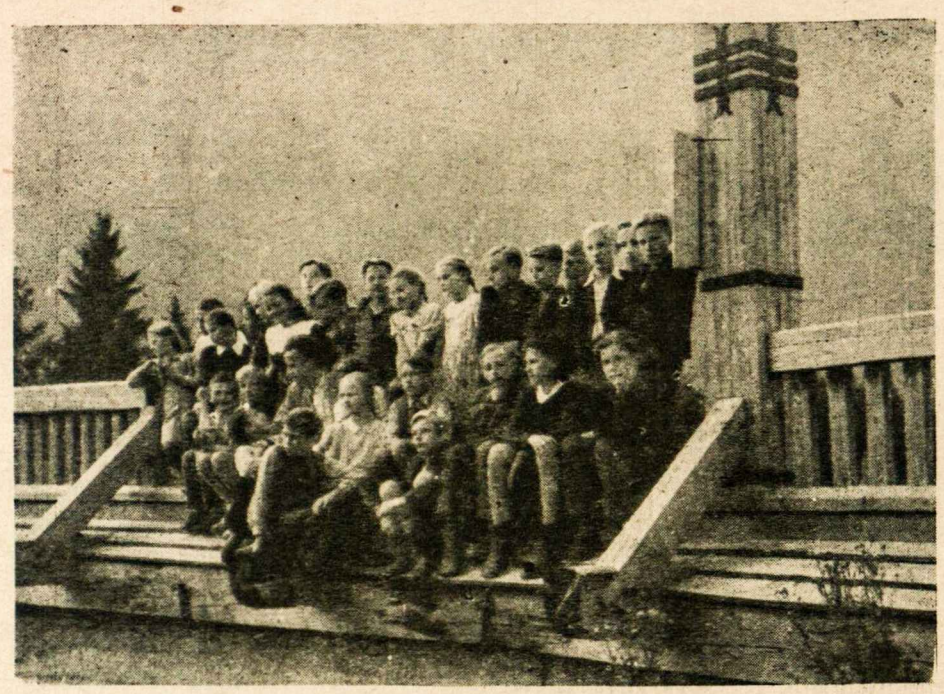

Kaip špokai apie „dėdę“ Juozą sutūpę... Jaunųjų grupė Garmischo stovykloje.

Pūtėjų — Pūtėjas išsigando: tai buvo geras, tik labai griežtas vėjas. Pradėjo vaikyti piktus debesis, barti juos. Bet kur tau! Kur vienas, ten ne šimtai! Nebijo jo Juodieji — ir nemano trauktis.

O žinot kas su saulute atsitiko?! Ogi ta vargšė verkė ir drebėjo, žiūrėdama į tokį sumišimą. Iškiš pro debesų tarpelį nosytę ir vėl turi įtraukti: dar nuspaus! Pradės kasas šukuotis, išleis pro plyšį kelis spinduliukus į žemę, ir vėl šaukia atgal: dar paklys tokioje maišatyje!

Siaustutis tuo metu buvo jau nurimęs, jo draugai pasakojo jam pasakas; vis netaip ilgu...

Ir nežinia, kuo tos visos nelaimės būtų baigusiosios, jei ne Dievulis, kuris visus nuo vargų gelbsti. Jis tuo metu ruošė žmonėms puikų rudenį ir nepastebėjo vėjų kivirčo. Pakėlė galvą tik tada, kai į jo kambario plunksnines duris pabeldė mylimas angeliukas:

— Viešpatie, žemėje darosi baisūs dalykai, — greitai prašneko įėjęs, — jei Tu nesutvarkysi Juodųjų debesų, žmonės turės badu išmirti — jų derlius supus.

Dievulis skubiai pakilo, na, ir, savaime aišku, viskas buvo sutvarkyta: Siaustutis su draugais išbartas ir iš rūsio išleistas, pikti debesys nuvaryti už marių. Saulutė vėl išskleidė savo aukso gijas, gėlės pakėlė galvutes ir meiliai jai nusišypsojo, paukštyčiai išlindo iš lizdukų o mokinukų širdelės ėmė iš džiaugsmo vartytis.

Prasidėjo puikios, giedrios dienos. Dangus buvo visai mėlynas ir jame suposi vien melsvai balti debesėliai.

O Siaustutis? Ak, jam vyko visai neblogai! Mat, jam greit suėjo dvylika metų. Kad jūs būtumėt matę, kaip jis nėrėsi tą dieną iš kailio, bevaikydamas žuvėdras arba besisūpaudamas eglių viršūnėse...

DAUGELIS MŪSŲ BROLIŲ VARDAN ARTIMO MEILĖS ATSIŽADĖJO SAVĘS, BE BAIMĖS LANKĖ MARU SERGANČIUOSIUS, TARNAVO JIEMS, KRISTAUS VARDU RŪPESTINGAI SLAUGĖ IR DŽIAUGDAMIESI, KARTU SU ANAIS SKYRĖSI SU ŠIUO PASAULIU.

ALEKSANDRIJOS VYSKUPAS DIONYZIJUS

DANGIRA LAUKAITYTĖ

VIENA IŠ STOVYKLOS DIENŲ GARMISCHE

Kai pramerkiau akis, visos buvo jau atsikėlusios. Tik aš viena dar varčiausi lovoje. O keltis taip nenorėjau! Vos — ne — vos išsiritau iš lovos ir, nespėjusi susitvarkyti, išbėgau į bažnyčią.

Saulutė bučiavo savo šiltais spinduliais atšalusią žemę, danguje žaidė pūkiniai debesėliai, o žalios gėlės lingavo viršūnes, lyg sakydamos: „Labas rytas, labas rytas!“

Pasibaigus Mišioms, visi grįžom namo.

— Pusryčiai! — pasigirdo kažkieno balsas.

Mes subėgom į valgyklą ir sugūžėjom už stalų.

Po pusryčių turėjome paskaitėlę: mokė mus rašyti laiškus, prašymus ir pareiškimus. Pasibaigus paskaitėlei, išėjome pasivaikščioti į netolimą miškelį. Susėdome prie čiurlenančio kalnų upelio ir klausėm kunigėlio žodžių.

Dar nebaigus jam pasakoti, dangus ėmė niauktis pilkais debesimis ir pradėjo po truputį lynoti. Bet už lietų mes nesugebėjom būti greitesnės, todėl teko keletas lašų.

Bet tai mums nekenkia, nes mes norime augti, kaip grybai po lietaus!

Grįžusios pavalgėm pietus, kurie buvo labai skanūs. Pavalgiusios beveik visos jaunesniosios išėjo į kalnus. Aš ir dar kelios mergaitės palikom namie. Atsigulėm į lovą ir užmigom. Pabudom tik tada, kai mergaitės, šlapios kaip viščiukai, grįžo iš kalnų namo. Vos karšta vakarienė pajėgė jas atšildyti. Po vakarienės buvo labai įdomios stalo teniso pirmenybės. Kas laimėjo — nerašysiu, nes jūs patys žinot.

Pasimeldusi koplyčioje, susitvarkiau ir atsiguliau.

Kai už langų pradėjo sklaidytis tamsūs, vaiduokliški šešėliai, paskendau sapnų karalystėje.

ŠVENTIEJI·METAI

AR BUS 1950 METAI ŠVENTIEJI? — DANTĖ IR GIOTTO-PIRMŲ ŠV. METŲ LIUDININKAI — PRO UŽMŪRYTAS DURIS... ATEINA POPIEŽIUS.

Šv. Tėvas Pijus XII pranešė, jog 1950 m. bus paskelbti šventaisiais. Buvo baiminamasi, kad politinės aplinkybes gali šitą taip milžinišką pasaulio katalikų šventę sutrukdyti. Tačiau politinė eiga ir Italijos gyvenimas eina palankiu keliu, taip, kad kitų metų Devintinių dieną popiežius oficialia bule pagal papročius 1950 m. paskelbs šventaisiais metais. 1925 m. popiežius Pijus XI, skelbdamas šventuosius metus, kvietė pasaulį ypatingai melstis už tris dalykus: už amžiną taiką, už visos žmonijos grįžimą prie vienos tikrosios Bažnyčios ir už ramybę Palestinoje.

Truputis istorijos. Pirmuosius šventuosius metus paskelbė popiežius Bonifacas VIII. Pirmųjų šventųjų metų paskelbime dalyvavo ir Dantė Alghieri bei didysis menininkas Giotto, kuris turėjo nepaprastai daug įtakos Italijoj. Iš paveikslų, kuriais jis papuošė Laterano bažnyčią, visi yra išnykę, tik popiežiaus Bonifaco VIII portretas išsilaikęs.

Šventieji metai buvo nutarta švesti kas 50 m. Taigi, antrieji metai buvo popiežiaus Clemenso VI laikais 1350 m. (Pirmieji 1300 m.) Popiežius Urbonas VI nelaukė 1400 m., tačiau šventaisiais metais paskelbė 1390 m., gi popiežius Bonifacas IX, laikydamasis tvarkos, ir 1400 m. paskelbė šventaisiais. XV ir XVI a. šventieji metai buvo skelbiami kas 25 m,- ir jie visuomet sutraukdavo į Romą šimtus tūkstančių maldininkų, kurie daugumą kelionės atlikdavo pėsčiomis.

XVIII ir XIX šimt. šventieji metai buvo švenčiami taip pat kas 25 m., išskiriant 1850 m., kada popiežius buvo iš Romos priverstas pasišalinti.

Šventieji metai buvo skelbiami ir kitomis progomis. 1929 m. buvo paskelbti šventaisiais, nes tais metais popiežius Pijus XI šventė savo kunigystės jubiliejų. Tas pats popiežius ir 1933 m. paskelbė šventaisiais, nes tais metais sukako 1900 metų nuo Kristaus mirties ant Kryžiaus.

Šventieji metai turi daug įvairių papročių. Vienas iš jų yra keturių seniausių ir svarbiausių Romos bažnyčių užmūrytų durų atidarymas ir uždarymas. Pats popiežius atidaro tokias duris šv. Petro ir Povilo bazilikoje.

Šventieji metai nebetoli. Jiems pasiruošimai jau pradėti.

A. K.

M I N T I K L I N K

SENELIO DAUDYTĖS GUDRĖS

3. Senelis mums dažnai liepdavo adatą be siūlo aplink trobą apnešti. Mes visaip mėgindavome, bet tik vieną kartą teapnešėme. Kas iš Jūsų žino, kaip reikia be siūlo adatą apie namą apnešti? (5 taškai).

4. Visi mes turime po dešimt rankos pirštų. Senelis Daudytė mus įtikino, kad mes jų vienuoliką turime. Ir tikrai, dešinės rankos jis vis šešis pirštus suskaitydavo. Gal žinote, kaip senelis Daudytė tuos pirštus suskaitydavo? (5 taškai).

PAGALVOKIM

Vert. 3 taškai

Keturkampį prūdą padidinti dvigubai, neiškirtus jo kampuose augančių ąžuolų.

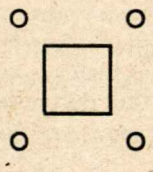

ATEITININKAMS NAUDINGA LITERATŪRA

1. Prof. dr. Z. Ivinskis, „Ateitininkai 35-kių metų perspektyvoje“, Studentų Dienos“ Nr. 1 ir Nr. 2 arba At-kų Biblioteka Nr. 1.

2. S. Sužiedelis, „Tarp carizmo ir totalizmo“, Žiburiai 1946 m. gruodžio mėn. 14 d.

3. V. Natkevičius, „At-kai per 35 metus“, „Ateitis“ Nr. 1 ir 2.

4. Prof. J. Brazaitis, „Pranas Dovydaitis“, „Studentų Dienos“ Nr. 3 arba „Ateitis“ Nr. 2.

5. B. Žukas, „At-kai Voroneže“, „Ateitis“ Nr. 2.

6. Prof. dr. A. Maceina, „Stasys Šalkauskis“, Tremtinių Mokykla, Nr. 5—6.

7. Prof. dr. A. Maceina, „Katalikiškoji akcija“, „Aidai“ Nr. 10.

8. Juozas Daulius, „Visuomenėje veikianti Bažnyčia“, „Auka“ Nr. 2.

9. J. Girnius, „Krikščionybė ir gyvenimas“, „Ateitis“ Nr. 1.

10. J. Girnius, „Ar būtina pasaulėžiūriniam sąjūdžiui būti politiniu“, „Žiburiai“ 1946 m. gruodžio 14 d.

11. Prof. S. Šalkauskis, „Aktualiausi at-kų uždaviniai“, Ateitininko Biblioteka Nr. 8.

12. Ateities Federacijos Vyr. Vadovybės atsišaukimas į visus tremtyje esančius ateitininkus. 1947 m. Ateitininko Biblioteka Nr. 11.

13. Ateities istorijos chronologija, „Ateitis“ Nr. 3—4.

14. Ateitininko kišeninis kalendorius 1947 metams.

15. J. K—a, „Tautiškumas ir jo ugdymas“, „Ateitis“ Nr. 5—6.

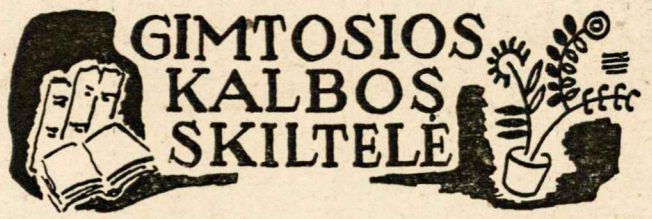

Kaip rašyti žodį vers

ST. BARZDUKAS

Mūsų laikraščiuose ir net knygose dažnai tenka matyti žodį **gresia** rašoma su ilgine (nosine) **balse: gręsia.** Šitaip mėgsta šį žodį rašyti ir dažnas mokinys savo darbuose. Bet ar šitoks rašymas geras? Ne, negeras, nes netaisyklingas. Šitaip parašo tik tie, kurie jau yra gramatiką primiršę arba dar kaip reikiant jos neišmokę.

Žodis gresia priklauso šiai veiksmažodžių grupei:

drėbti, drebia ,drėbė
drėksti, dreskia, drėskė
dvėsti, dvesia, dvėsė
krėsti, krečia, krėtė
grėsti, gresia, grėsė.

Kad reikėtų ilginę balsę rašyti esamojo laiko lytyse **drebia, dreskia, dvesia ar krečia,** niekam ir į galvą neateina. Kažkodėl daroma išimtis **gresia.** Tačiau toks rašymas nieku nepagrįstas, ir, kas rašo žodį **gresia** su ilgine (= gręsia), tas daro rašybos klaidą.

Nerašydami su ilgine **gresia,** negalime su ą rašyti ir **grasyti ar grasinti,** nes. šie žodžiai yra tokie patys priežastiniai veiksmažodžiai kaip **drabstyti šalia drebia, dvasinti ir kratyti** šalia **dvesia ir krečia.** Iš tos pačios šaknies dar yra sudaryti ir šie žodžiai: **grasa, -os,** „grasinimas“ (pvz.: **grasos** kalėjimas), **grasus, -i** „atstumiąs, nemalonus, pavojingas“ (pvz. nerūkyta kiauliena **grasi** valgyti), **grasymas** (pvz. **grasymas** streiku) ir kt.

Šioj vietoj galima taip pat priminti, kad be ilginės (nosinės) yra rašoma dar ir šie mūsų kalbos žodžiai: **atlyžti, atlyžta, atlyžo** „atsileisti, sušvelnėti“; **gysla, gyslotas; gristi, grysta, griso** (pvz. vabzdžiai vasarą žmonėms įgrysta); **irti, yra, iro** (pvz. siūlė yra); **irti, iria, yrė** (pvz. — jie yrėsi kiek galėdami); **lysti, lysta, lyso** „leisti, kūdėti“ (pvz. guli vilkas — lysta vilkas); **mastas, mastelis** (pvz. tarptautinio **masto** žmogus, žemėlapio **mastelis); pragysti, pragysta, pragydo; pražysti, pražysta, pražydo; ryžtis, ryžtasi, ryžosi** ir kt.

TAI BENT ATMINTIS...!

Žmogus savo darbštumu kartais pasiekia neįsivaizduojamų dalykų. Kaip galima išlavinti atmintį, rodo šie pavyzdžiai.

Bogomilai (viena iš viduramžių religinių sektų), mokydavosi šv. Raštą mintinai. Vienas jų vyskupas kartą išsireiškė, jog jo diocezijoje, turinčioje 4000 gyventojų, nėra nė vieno suaugusio, kuris nemokėtų visą šv. Raštą iš atminties atpasakoti be jokios klaidos.

Anglų filologas Richard Porson iš atminties deklamuodavo beveik visus graikų ir lotynų klasikus bei daugelį anglų poetų ir jumoristų veikalų.

Temistoklas puikiai žinojo 21 000 Atėnų gyventojų pavardes, lygiai kaip ir Kyras visos savo kariuomenės. Cezaris taip pat turėjo puikią atmintį.

Romos išmin̆čius Seneka pasakė iš eilės 2000 visiškai skirtingos reikšmės žodžių, kurie jam tik vieną kartą tebuvo pasakyti. Jo draugas Lationas mokėjo visas savo kadaise sakytas kalbas mintinai ir jas galėdavo pakartoti, neišleisdamas nei vieno žodžio.

Kyneas, karaliaus Pyrro pasiuntinys, per vieną dieną išmoko visų tautos susirinkime dalyvavusių žmonių pavardes ir jas iš eilės galėjo pakartoti karaliui.

Iš Lietuvos kilęs žydų rabinas žinojo kelis mokslo veikalus nuo pradžios iki galo mintinai.

Popiežius Pijus XII ištisas ištraukas cituoja mintinai, jas porą kartų teperskaitęs.

Geros atminties yra ir garsiausi pasaulio šachmatininkai, kurie 20-tyje lentų žaisdami, puikiai atsimena kiekvieno savo priešo ir savo paties figūrų padėtį (Pastebėtina, jog žaidžiama prieš visus dvidešimt tuo pačiu metu, nežiūrint į lentas).

LIETUVIŠKOS MOKYKLOS TREMTYJE

Mokomės ir, tur būt nežinome, kaip didelė yra besimokančiųjų jaunųjų lietuvių tremtinių respublika. O ji nemaža. Maždaug kas septintas lietuvis Vokietijoje mokosi: pradedant nuo vaikų darželio ir baigiant universitetu. Teisingumo nuskriaustųjų DP gyvenimas — visa epopėja, viso teisingojo pasaulio nusistebėjimo ir pasididžiavimo bei talentingos plunksnos verta. Ar žinote, kad Vokietijoje sukurtas mūsų švietimo tinklas savo apimtim (žinoma, ne priemonėmis ir t. t.) gali konkuruoti

Būtų gerai tokią atmintį turėti. Tai būt lengva mokytis...! **A. K.**

su savo Metropolija? Vokiečių žemėje mes turime 68 pradžios mokyklas: 32 amerikiečių zonoje, 44 anglų ir 12 prancūzų. Jas lanko 4151 lietuvių vaikutis. Jose dirba 353 mokytojai. Vaikų darželių dar daugiau — 76: 30 amerikičių globoje, 39 anglų ir 7 prancūzų. Čia „prakaituoja“ 2513 mokinių. Mokytojų — auklėtojų 120. Gimnazijų taip pat nemaža — 24 pilnos ir 11 progimn., iš viso 33. Mokinių — 3262. Gimnazijų tinklas taip pasiskirstęs: amerikonų — 11 gimn. ir 6 progimn., anglų — 11 gimn. ir 4 progimn., prancūzų — 2 gimn. Mokytojų mes turime 730. Specialiųjų mokyklų, tiesa, nedaug, bet yra ir jų 6:1 amerikiečių pusėje, 3 anglų ir 2 prancūzų. Būsimų specialistų — 349, jų lektorių ir mokytojų 70. Spec. mokyklose galima išmokti statybos, mechanikos, prekybos, jūrininkystės, dailės ir kt. Pridėkim dar Baltijos universitetą, kur dirba 45 lietuviai profesoriai, ir kolegų studentų apie du tūkstančius visoje Vokietijoje, ir turėsim kolosalų skaičių — 12 275 besimokančių ir 1318 dėstytojų bei auklėtojų Taigi, miestas. Argi ne puiku? **(a)**

KREIVOS ŠYPSENOS

V. Karosaitė

PRIEŠATOSTOGINIS MOKINIO SKUNDAS

Klasė ligi kaulo mums visiems įgrįso,
Ji sukaustė mūsų džiaugsmą ir viltis.
Lai skambutis sprogsta, šaukdamas sugrįžti,
Mokinių jis niekad jau nebematys.

Pasilikęs klasėj, megs sau voras pynę,
Dulkės apdengs suolus, knygas ir stalus.
Mokytojai vaikščios didžiai nusiminę,
Mes kalnuos skrajosim laisvės sakalais.

Verks dvejukės, kuolai, suoluose parimę,
Minusai suvirtę ant grindų gulės.
Kils vaidai ir riaušės mokomų dalykų,
Direktorius ekstra posėdį sukvies.

Ieškos kaltininkų visi atsidėję,
Sekretorius ilgą protokolą plieks.
Apsvarstys jie viską, posėdin suėję,
Apie tai, kas reikia, niekas nekalbės.

O dalykas menkas ir atrodo aiškus,
Tik nutarti reikia be ilgų kalbų,
Kad moksleiviai gali rašinėtis laiškus
Ir šukuotis plaukus pamokų metu.

Pertrauka savaime turi pasilikti,
Nebent tik ilgesnė nei kada ankščiau,
Klasėj sunkiai dirbus reikia atsikvėpti
Ir pasikalbėti tarp savęs plačiau...

Mokinius silpnuosius vaišint šokoladu,
O jei pag idauja — pagamint ledų,
Grįžtant iš mokyklos po Care pakietą
Kiekvienam įteikti šiaip sau dovanų.

B. BRAZDŽIONIO „NEREGIO ELEGIJOS" PARODIJA

USA man šviesios karalijos
Nematyt niekada niekada.
Šokoladą kasdieną ten ryja,
O kava čia ir duona juoda.

USA, tu stebuklų pasauli,
Į tave, kaip į pietus einu,
Kada porcijos šviečia kaip saulė
Iš bavarišķų oksų senų.

Nematysi Amerikos aukso —
Kas šipkartę man pastoros —
Nors kasdieną lyg pusryčiais lauksiu,
Kad įpilt dar puoduką kavos.

Čia mergaičių veidai šviesūs dega,
Apie meilę jos plepa, girdžiu.
Nematysiu, kaip rytą pyrago,
Nei dryžių USA, nei žvaigždžių.

Žvaigždės kur ketriosdešimt devynios,
Efidevitas kur nostabus?
Gal Damušis atsiųs atsiminęs,
Kai uždirbs doleriukų šimtus...

A

Vakarėlius, šokius ruošt kiekvieną dieną.
Ir šitiems dalykams nieko negailėt,
Klasėn leist užeiti retkarčiais po vieną,
O kas joj nebuvo — niekur nežymėt.

Protarpiais išvykti operon, baletan,
Kiną įtaisyti kiekvienam bute,
Leist mergaitėms klasėn eiti skrybelėtoms
Ir madų paveikslus piešti lentoje.

Kol neįgyvendins šitų privalumų,
Mes atgal negrįšim niekad niekados.
Kas gal užvaduoti laisvę ir gražumą,
Kalnų baltus bokštus, laimę šios dienos?

Mokiniškas „Ak"
lotynų kalbai
(Nata:
„Paslaptinga sala vandenyne")

Ak, ta lingua, ta lingua latina,
jos reikšmė — nežinia.
Kiek ji nervų jauniems sugadina -
pražudys ir mane.
Ir kasdien, ir kasnakt aš girdžiu -
Šaukia balsas mane iš dienyno
aš drebu — man graudu.
Nelaiminga kalba ta lotynų -
vėl gavau lygiai du,
Bet nei verkt, nei raudot negaliu.
Širdį spaudžia baisus nujautimas:
aš jaučiu — pražuvau.
Lotynisto prašau nusiminęs:
pagailėk, pagaliau... V. Š.

ŽODIS Į STOVYKLAUJANČIĄ MERGAITĘ

Nenusimink, mergaite miela mano,
Virtuvėj bulvių kalnai ištisi.
Gal būt kas nors dar pakalbės apie skutimo meną
Ar tars, kokia tu, bulves skusdama, graži esi.

Nenusimink, mergaite miela mano,
Dar porą kartų valgyt silkių duos.
Dar gausi gal ir tu paplauti jas pas kraną
Ir skųsies, kam stovyklon neatsivežei mamos.

Nenusimink, mergaite miela mano,
Dar gal profesoriai ir apie meilę pašnekės.
Ir jausi — gyslomis ne kraujas, o karšta sriuba srovena,
Ir dega karštos bulvės vietoje širdies.

Nenusimink, mergaite miela mano,
Gal kam galva nuo saulės ir nuo prakalbų ir vėjo apsisuks,
Ir tars tau koks jaunuolis: — miela mano...
Nenusimink, mergaite, dar per šią savaitę juk visokių štukų bus.

IVYKIAI, DARBAI IR ŽMONĖS

DIDŽIAUSIAS JAUNIMO SĄSKRYDIS PASAULYJE

Š. m. rugsėjo 4—7 d. Romoje įvyko Kat. Akcijos mergaičių suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 250 000 italių, o to pačio mėn. 10—12 d. tiek pat italų vyrų — jaunuolių. Taigi, iš viso buvo suvažiavę 500 000 jaunųjų Kristaus karių. Jų 180 000 ūkininkaičiai, 160 000 darbininkai ir 160 000 moksleiviai ir studentai.

Suvažiavimai atšventė italių mergaičių kat. Akcijos 30 m. gyvavimo sukaktį ir vyrų Kat. Akcijos 80 m. Be diskusijų kultūros, meno ir religijos klausimais buvo ir sportuojama, pravesta meno varžybos irt. t.

Mergaitės priėmė Kat. Akcijos savo skyriaus statutą. Ypač su pakilusia nuotaika buvo praleista bendros maldos naktis; šviečiant 250 000 fakelų pagerbta šv. Eucharistija. Mergaitės savo šv. Mišių metu iš šv. Petro aikštės paleido skristi dešimtis tūkstančių pašto karvelių.

Į jaunimą kalbėjo ir popiežius.

Į vyrų suvažiavimą buvo pakviesti ir Vokietijos at-kai, bet mūsų delegacija nebespėjo nuvykti. Mus atstovauti įgalioti ateitininkai, esantys Italijoj. **J. D.**

IŠ KATALIKŲ PASAULIO

— Prieš šimtą metų JAV buvo tik 1 062 700 katalikų. Šiandien jų yra 24 402 124. JAV katalikai šiuo metu turi 25 katalikiškus universitetus, 168 kolegijas, 2 105 aukštesn. mokyklas, 7 944 pradžios mykyklas. Šiose švietimo įstaigose 97 474 mokytojai moko 2 584 461 mok.

— Austrijos vyskupai nutarė neturtingiesiems ūkininkams išdalyti bažnytines žemes. Žemės gaus apie 10 000 mažažemių.

— JAV vyskupų susišelpimo fondas per tris metus pasiuntė į Europą ir Tolimuosius Rytus 119 884 000 svarų maisto ir rūbų 90 milijonų dolerių vertės. Vokietijon pasiųsta 24 529 356 svarų.

— Vengrijos vyskupų, ypatingai primo kardinolo Mindszenty, drąsi kova už žmogaus teises Vengrijos protestantams padarė didelio ispūdžio. Perėjimo į katalikybę banga apėmė visą Vengriją. Protestantai pereina katalikybėn grupėmis ne tik pačioje sostinėje, bet ir kaimuose.

NAUJOS KNYGOS

Tomas Žiūraitis, OP. NEVYSTANČIOS ROŽĖS, Šv. Rožančius ir gyvenimas. Antras pat. ir. pap. leidimas. Rankraščio teisėmis išleido Tėvai Dominikonai Stuttgarte, 1948, 87 psl. Kaina nepažymėta.

Nedidelio formato, simpatingai išleistoje knygutėje tėvas Tomas Žiūraitis supažindina mus su rožančiaus istorija, rožančiaus maldos supratimu. Lengvas stilius, prieinama, kukli kalba, kaip ir pati rožančiaus malda, daro šią knygutę lengvai ir mielai skaitoma. Tai gražus įnašas į negausią tremties populiariąją religinę literatūrą. Patartina jaunimui šią knygelę perskaityti, kad giliau susipažinus su šia, Lietuvos partizanų tarpe kasdienine tapusia, šv. Mergelės malda. **V. P.**

— Garsusis stratosferos tyrinėtojas prof. Augustas Piccard, kuris buvo pakilęs į 16 km. aukšti, dabar rengiasi leistis keturių kilometrų jūrų gilumon. Atsimenant, kad leidimosi į vandenų gilybę rekordas yra tik 906 metrai, šio profesoriaus užsimojimas yra tikrai imponuojantis.

— Šeši skandinavų — norvegų mokslininkai neseniai paprastu plaustu, pavadintu „Kon-Tiki“, padarė kelionę Ramiuoju Vandenynu nuo Peru iki Tuamotus archipelajaus, iš viso nubūriuodami 5 600 km. Ar tai tik nebus didžiausias šių laikų nuotykis, dargi mokslininkų, nors ir tyrinėjimo tikslais, įvykdytas?

— Italijoj, renesanso tėvynėje, iš šimto žmonių 21 yra analfabetai. Prancūzija, Anglija, Olandija, Belgija ir Danija iš šimto turi tik vieną beraštį. Kiek jų turi Lietuva?

MŪSŲ BENDRADARBIS Į ČILĘ

Spalių 2 d. laivu iš Genujos į Čilės sostinę Sant-Jago studijuoti toliau istorijos mokslų išvyko stud. Julius Kakarieka, paskutiniu metu studijavęs Tübingeno un-te. J. Kakarieka yra „Ateities“ bendradarbis, uolus at-kas — visuomenininkas. Jis yra dirbęs pačioje pirmojoje Moksl. At-kų S-gos Tremty (1945 m. rudenyje sudarytoje) C. Valdyboje, vėliau Studentų At-kų S-gos C. Valdyboje ir t. t. Su juo kartu išvyko ir Schw. Gmünd gimn. mokyt. Paulius Stelingis, taip pat mūsų idėjos brolis. Linkime jiems sėkmingo kelio ir kūrybingo darbo. Iki pasimatant Lietuvoje. **—a**

MIRĖ DR. PETRAITIS

(1907—1948)

Rugsėjo mėn. Bodeno paežerės smėlį Konstancoje skaudžia ranka supylėm ant Carito pirm. saleziečio kun. dr. P. Petraičio kapo. Buvo tai retų diplomatinių gabumų, pastoracijos, visuomenės bei mokslo vyras, gilus ir pedagogiškas jaunimo psichologas, jį mėgęs ir jo mylimas. Tik baigęs studijas (1932 m.), grįžo iš Italijos Lietuvon ir įsijungė į mūsų tautos kūrybinį gyvenimą. Labai gabiai dirbo šv. Trejybės parapijoj Kaune; parašė kapitalinį 800 p. veikalą „Šv. J. Bosko gyvenimą“, „Dievas — pasaulis — žmogus“ ir kt., aktyviai dalyvavo priešbolševikinėje rezistencijoje 1940—41 m. Už tai buvo bolševikų suimtas ir kalintas, vežtas į Rusiją ir išgyvenęs Červenės žudynes, sunkiai įsivaizduojamą žiaurumo pragarą, kuris ir jo sveikatą pakirto. Vokiečių okupacijos metais labai sėkmingai vadovavo Kauno Kun. Seminarijai. Jo gabaus proto dėka ši seminarija išliko vokiečių nepaliesta; jo sugebėjimai taip pat daug prisidėjo, kad galėjo dirbti Vilniaus ir kt. Kun. Seminarijos. Tais neviltingais metais yra daugelį žmonių ištraukęs iš kalėjimų, daugelį apsaugojęs nuo suėmimų ir t. t. Ir Vokietijon atvykęs nesėdėjo rankų sudėjęs, bet tuoj pat 1945 nuvyko į Italiją, Romon, kur jo rūpesčiu buvo įkurtas lietuviškasis Caritas, sušelpęs ne vieną lietuvį tremtinį, studentą, moksleivį. Jaunimui yra skyręs ypatingą dėmesį. Carito pirm. išbuvo lig mirties. Jis yra taip pat žmogus, kuris pirmasis po Vokietijos kapituliacijos užmezgė mūsų išlaisvinimo organų, organizacijų bei žmonių ryšius su užsieniu, tuo įgalindamas sekmingesnį VLIKo, LRK ir kt. darbą.

Mirė labai net jaunas: kūrybinio talento veržlumo ir nešamojo vaisiaus brandos neišlaikė jau rytų pabaisos durtuvų pažeista, silpna širdis — mirė staiga. Buvo žmogus, kurio gyvenimas vadinosi kurianti ir pasiaukojanti Meilė. Žmogus be ambicijų, kuriam rūpėjo tik darbas tėvynei ir žmogui.

Kiek jis buvo įaugęs į lietuvių ir visų žmonių širdis, liudija jau vien tas faktas, kad prie jo kapo girdėjosi aštuonios kalbos; aštuonios tautybės lenkėsi krikščioniškajam žmogaus taurumui.

Ilsėkis Tame, kuris buvo tavo įkvėpėjas. Tu mums esi grandis į Aukos ir Meilės Idealą. **V. P.**

Mes Švietimo žemėje

GREVEN

Metinės sukakties minėjimas. Š.m. rugsėjo mėn. 5 d. suruošėme savo vienerių metų veiklos sukakties paminėjimą. Rugsėjo 4 d. kuopos nariai, jų tėvai, sendraugiai ir svečiai susirinko į gražiai išpuoštą stovyklos koplytėlę, pagiedojo, pasimeldė ir iškausė įdomaus gimnazijos kapelionо kun. Pacevičiaus pamokslo.

Sekmadieni visi kuopos nariai išklausė šv. Mišių ir priėmė Švenčiausiąjį. Po Mišių įvyko meilės puota — agapė, kurioje dalyvavo be kuopos narių ir jų tėvelių dar sendraugiai bei studentai at-kai ir svečių. Agapė buvo pradėta „Tėve mūsų". Kuopos dvasios vadas kun. Račkauskas paaiškino agapės kilmę ir reikšmę. Kalbėjo ir komiteto pirm. Karmazinas, sendraugių pirm. dr. Literskis, gimn. dir. Keblinskas, Blombergo rajono vad. Bagdonas ir tėvų komiteto pirm. Buračas. Agapės metu buvo paskaityta šv. Rašto ištrauka, pagiedota kelios giesmės, padeklamuota religinio turinio eilėraščių. Užbaigta malda „Sveika Marija".

Po pietų į Greveno lietuvių gimnazijos salę suplaukė gausus tautiečių būrys iškilmingam aktui, kurį atidarė kuopos pirm. K. Keblinskas. Sukvietus garbės prezidiumą, vald. sekr. S. Verbickaitė paskaitė kuopos veiklos apžvalgą. Po to sekė naujų narių iškilmingas pasižadėjimas. Po Kristaus vėliava stojo penki moksleiviai. Sugiedojus ateitininkų himną, naujuosius narius sveikino kuopos dvasios vadas kun. Račkauskas, mokt. Bagdonas, dr. Literskis, stud Jakubkienė, Keblinskienė, Blombergo kuopos pirm. Razmus ir kt. Buvo paskaityti raštu gauti sveikinimai iš C. Valdybos pirm. V. Žvirzdžio ir sąjungos dvasios vado kun. P. Patlabos. Užbaigiamąjį žodį tarė stud. Dulskis. Iškilmingas posėdis buvo baigtas tautos himnu.

Kuopos nariai šventę ruošė labai atsidėję, tačiau vargu ar kas būtų išėję, jei sendraugiai nebūtų ištiesę pagalbos rankos — šventės ruošimo reikalams jie paaukojo ir nemažą sumą pinigų. Moksl. at-kai už tai jiems visados liks dėkingi. Kuopą parėmė taip pat ir Greveno L.T.B. komitetas, kuriam irgi tenka nemaža padėka. **Alo**

SCHWAEBISCH GMUEND

Rugėjo 8 d. minėjimas. Šventės išvakarėse buvo suruoštas minėjimas gimnazijos mokiniams ir visuomenei. Mok. Balčiūnas skaitė paskaitą, iškeldamas rugsėjo aštuntosios reikšme tremtyje. Meninę dalį atliko moksleiviai ateitininkai, vadovaujami mok. A. Grinienės, pašokdami keletą tautinių choreografinių šokių, padeklamuodami patiotinių eilėraščių ir patiekdami „valandėle su mūsų partizanais". Nijolė Balčiūnaitė padarė įvadą į brolių partizanų poezijos charakteri, motyvus ir dvasią, po to mergaičių choras padainavo 3 partizanų dainas, perpintas keliais jų eilėraščiais ir pabaigai pašoko „Pražydo jazminai".

Rugsėjo rytą organizuotai su vėliava dalyvavom vėliavos pakėlime, iškilmingose pamaldose ir vakare stovyklos minėjime.

Literatų būrelis surengė keletą tautosakos žinojimo konkursų. Jaunesniųjų būrely mįslių konkursą laimėjo Aldona Vasiliauskaitė, atspėdama iš 40 gana sunkių mįslių 35. Patarlių konkursą laimėjo Silva Daniusevičiūtė ir Jūra Skaudytė. Dabartinė mūsų pirmininkė Bronė Baniukaitytė du kartu iš eilės laimėjo gimnazijos vakaruose varžybas: atspėjo 15 duotų mįslių ir 9 autorių ištraukas.

Iškylos. Po lietingos vasaros atėjo gražūs rudens sekmadieniai. Pasinaudodama gražiu oru visa ateitininkiškoji Gmuendės šeima su skaitlingais svečiais suruošė dvi iškylas į gamtą. Pirmoje iškyloje į netolimą miškelį buvo atsisveikinta su išvykstančiu į Kolumbiją At-kų Federacijos Dvasios Vadu Dr. kun J. Gutausku ir su stud. poetu Paulium Stelingiu, išplaukiančiu į Čilę. Po trumpos meninės dalies įvyko originalios varžybos dėl Birutės Petraitytės „širdies". Uždavinys buvo išversti į svetimas kalbas sakinį „aš tave myliu". Konkurse dalyvavo labai aktingai vyresniųjų klasių moksleiviai, studentai ir sendraugiai. Laimėtojas stud. A. Stepaitis išvertė ir viešai paskaitė „aš tave myliu" 13-koje kalbų. Laimėtojas gavo didelę širdį su razinkom ir šokoladu, kurioje buvo išrašytas minėtasis sakinys kinų kalboje, o įteikdama „savo širdį" Birutė pasakė: I love you". Dar vienas įdomus numeris tos dienos programoje buvo sporto

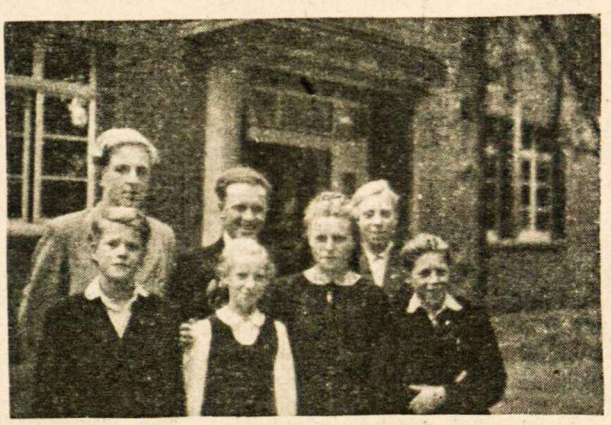

Greveno A. Stulginskio vardo moksl. at-kų kuopos valdyba su globėju kun. A. Račkausku.

varžybos tarp sendraugių ir moksleivių. Pasirodo, sendraugiai yra žymiai atsilikę sportininkai, nes kvadratą pralaimėjo sausai.

Antroji iškyla buvo suruošta į Rechbergo pilį, apie kurios įdomią praeitį istoriškų žinių davė prof. Z. Ivinskis. Gražioje panoramoje jaukiai ir nuotaikingai praėjo sekmadienis dainų ir pasilinksminimų pynėse. Prisiminėme Aukštaičių kalnelius, Trakų pilį ir paliktus namus. Su daina musileidom nuo kalno, daina nustelbė ir traukinio ūžimą, daina išsitiesė ir aidėjo gatvėmis iki pat stovyklos.

R. Nasvytytė

KEMPTENAS

Sporto turnyrai. Kempteno lietuvių gimnazijos moksleiviai ateitininkai savo iniciatyva š. m. spalių mėn. 3—10 dienomis suruošė šachmatų varžybas. Šachmatų varžybose dalyvavo 14 berniukų.

Pirmą vietą pelne L. Litvinas, surinkdamas 11, 5 taško, antrą ir trečią Mickūnas Algis ir Palubinskas Feliksas, surinkdami po 10 taškų ir ketvirtą Petrauskas Viktoras 9 taškus.

Užbaigus šachmatų varžybas, š. m. spalių mėn. 11 d. įvyko stalo teniso varžybos dviejų minusų sistema. Jose dalyvavo 12 kuopos narių. Pirmą vietą laimėjo A. Lukavičius, antrą L. Litvinas, trečią St. Lukavičius ir ketvirtą M. Mickūnas. Jaunesniųjų susirinkimai vyksta vieną kartą per dvi savaites. Susirinkimams be einamųjų reikalų nariai patys parengia ir įvairių meninių pasirodymų.

J. K.

MEMMINGENAS

Mūsų bendradarbiavimas. Kuopa nori sugyventi bei palaikyti ryšius su kitomis jaunimo organizacijomis.

Geresniam sugyvenimui ir pašalinių žmonių mestiems karteliams pašalinti, skautų ir at-kų vadovybės suruoše bendrą abiejų organizacijos narių susiartinimo susibūrimą, kuriame tiek iš vienų, tiek iš kitų puses buvo pasakytas žodis, kuris paskatino abi šias jaunimo organizacijas gražiai bendradarbiauti, sugyventi ir eiti ranka rankon savo pasirinktųjų idealų keliu. Po to sekė skautų ir at-kų pasirodymai.

Skautai parodė vaizdelių iš skautiško gyvenimo.

Ateitininkai pašoko keletą tautinių šokių ir paskaitė laišką motinai, kuris visus dalyvavusius nukėlė į vargstančią tėvynę.

Susibūrimas praėjo jaukioj nuotaikoj. Būtų gera, kad šis užmegstas gražus ryšys ir toliau nenutrūktų, bet dar labiau sustiprėtų.

Dainius

UCHTĖ

Įsikūrė ateitininkai. Pirmasis ateitininkų moksl. kuopos susirinkimas įvyko birželio mėn. 11 d. Kuopos pirm buvo išrinktas Alg. Ankudavičius. Jam išvykus, dabar kuopai pirmininkauja Alg. Kežys. Turime 21 narį. Jau įvyko keturi susirinkimai. Nutarėme per du mėnesius pasiruošti moksl. at-ko pasižadėjimui. **Alg. Kežys.**

ĮSISTEIGĖ ATEITININKŲ SĄJUNGA JUNGT. AMERIKOS VALSTYBĖSE

Š. M. spalių mėn. JAV įsisteigė Ateitininkų Sąjunga. Vadovybėn išrinkti: pirmininku J. Br. Laučka, vicepirmininku prof. dr. A. Salys sekr. dr. V. Šmulkštys, nariu inž. P. Minkūnas. Dvasios vadu paskirtas kun. F. M. Juras. Fondo Globėjas yra prel. J. Balkūnas Fondą sudaro: globėjas prelatas J. Balkūnas, kun. Ign. Albavičius, kun. F. M. Juras, St. Gabaliauskas, ir kun. dr. L. Mendelis.

Sveikiname naujai susidariusią Sąjungą ir, reikšdami mūsų pilnutinį solidarumą, linkime sekmingo darbo jai ir jos vadovybei.

PEDAGOGŲ PASITARIMAS

MAS C. V. š. m. spalių 30—31 d. Schw. Gmündėje sušaukė at-kų pedagogų pasitarimą moksleivių at-kų sąjūdžio reikalu. Buvo svarstytos auklėjimo ir organizacijos problemos. Prieita svarbių nutarimų.

PARENGTOS PROGRAMOS

MAS C. V. š. m. spalių 30—31 d. gusi moksleivių at-kų veikimo programas. Programos yra keturių laipsnių. Suredaguoti įstatai ir Statutas. Lapkričio mėn. gale visos kuopos parengtuosius dalykus jau galės gauti. Programoms rengiami pagelbiniai vadovėliai.

Kursai Kalėdų atostogų metu

MAS C. Valdyba Kalėdų atostogų metu yra numačiusi surengti moksl. at-kų vadų-instruktorių kursus. Kursai tęsis 7 dienas. Vieni kursai įvyks anglų, kiti amerikiečių zonoje. Kursams parengta įdomi darbo programa. Taupykite pinigus kelionei ir ruoškitės atvykti.

MŪSŲ PAŠTAS

B. Kulytei, Pr. U., A.S., V. Būtėnaitei.

Bus sekančiame numeryje.

Peliksui Akivarai. Sutrumpinę dėsime.

V. St. Eilėraščiai dar truputį silpni. Kalbėk daugiau varizdais, nesirink sunkių problemų. Eilėraštis — ne problemai spręsti, bet nuotaikingu ir skambiu vaizdu kuriam nors būties — gyvenimo aspektui atskleisti. Novelė šį karta geresnė, bet spausdinimui dar silpnoka. Laukiu daugiau, dar truputį patobulink ir bus visai tvarkoj.

Visiems. Laukiame. Kalėdiniam nr. medž. siųsti iki 1. gruodžio. Numeris išeis apie 15 gruodžio.

PADĖKA

D. G. dr. **A. KYRUI,** dr. **V. ŠMULKŠČIUI,** pinigais parėmusiems „Ateities“ leidimą reiškiame ateitininkišką padėką.

MAS C. Valdyba.

Šv. Sosto Delegatūros Spaudos Skyriui, paaukojusiam moksl. at-kų kuopų knygynėliams visus išleistus Th. Thoto veikalus, kun. J. Prunskio, dr. Gutausko ir P. Maldeikio knygas, reiškiame nuoširdžią padėką.

TĖVUI TOMUI ŽIŪRAIČIUI, OP, paaukojusiam moksl. at-kų kuopų knygynėliams savo knygą „Nevystančias Rožes“ reiškiame nuoširdžią padėką.

MAS C. Valdyba.

YPATINGAI SVARBU EMIGRAVUSIEMS

Vokietijoje ir Užjūriuose esantiems ateitininkams pranešame, kad Moksleivių At-kų S-gos C. Valdybos Užsienių Skyriaus adresas yra sekantis:

Pr. Joga

(13a) Marienstein b. Eichstätt, Nr. 8.

Skyrius tarpininkauja visų ryšių palaikyme su organizacija.

Užsienių Skyriuje galima gauti visus Vokietijoje išeinančius ateitininkų leidinius bei kitą tremtyje pasirodančią literatūrą.

MAS C. Valdyba

G. M. Z. F. O.
Visa N° 6879
de la Direction de l'Education Publique
Autorisation N° 5169
de la Direction de l' Information

ALp(LKA)1786
1948, Nr.7

91.192.47.